Opetushallituksen tukemaa
opetustoimen henkilöstökoulutusta
2019-20

MindMe

koulu kuuluu kaikille

Seminaari 26.11.2019 klo 9-16
Jyväskylän yliopiston päärakennus, C1 ja C2

Pesäpuu ry

VALTERI

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

TUETTU VEIKKAUKSEN TUOTOILLA

VIP

MindMe – seminaari, 26.11.2019, Jyväskylän Yliopiston päärakennus, Sali C1 ja C2

9:00	**Ilmoittautuminen ja kahvi**
9:30	**Tervetuloa ja avaussanat**, Jari Ketola, toiminnanjohtaja, Pesäpuu ry
9:45	**MindMe!** Pesäpuu ry ja Valteri
10:00	**Onko se edes koulunkäyntikykyinen?** Anita Puustjärvi, osaston ylilääkäri,lastenpsykiatria linjajohtaja, KYS
11:00	**Tutkittua ja koettua sijoitettujen lasten koulupolusta** Marko Manninen, PST, psykoterapeutti, erikoistutkija THL ja Katriina Nokireki, asiantuntija, Pesäpuu ry
12:00	**Lounas (omakustanteinen)**
13:00	**Alaseminaarit**
	a) Kouluakäymättömyys, C2
	Koulua kouluakäymättömille, Johanna Sergejeff, ohjaava opettaja, Valteri **Hemmasittare – ohjelma, apua kotiin jumiutuneille, (esitys englanniksi)** Peter Friberg, koulutuspäällikkö, psykologi, Magelungen, Tukholma
	b) Sijoitettu lapsi koulussa, C1
	Koulu kuuluu kaikille - nuorten foorumin terveiset, Katriina Nokireki, asiantuntija, Pesäpuu ry **Koulu sijoitetun lapsen silmin – koulupolun tukeminen** Christine Välivaara ja Hanna-Leena Niemelä, kehittämispäälliköt, Pesäpuu ry **Skolfam-kokemuksia Ruotsista, videotervehdys,** Rikard Tordön, psykologi, Allmänna Barnhuset,Tukholma
14:30	**Kahvi**
15:00	**Alaseminaarit jatkuvat**
	a) Kouluakäymättömyys, ed. jatkuu, **C2**
	b) Sijoitettu lapsi koulussa, ed. jatkuu, **C1**
	Traumatisoituneen lapsen huomioiminen koulussa, Mia Tapiola, lastenpsykiatrian ylilääkäri, Kymsote, VIP- Sijoitettu lapsi -teemaryhmä
15:45	**Yhteenvetoa**
16:00	**Päivän päätös**

Pesäpuu ry VALTERI

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Tervetuloa!
Jari Ketola
toiminnanjohtaja
Pesäpuu ry

Pesäpuu ry

VALTAKUNNALLINEN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖ

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kansallinen kehittäminen 2019-2022

- Kansallinen Lapsistrategia
- Sote- maakunta pohjalle
- Lastensuojelun vaikuttavuuden ja laadun kehittäminen
- OKM- nuorisoalan osaamiskeskukset, painopisteet 12/2019
- Mielenterveyden ja väkivallan ennaltaehkäisyn kansalliset linjaukset/strategia 2020

…kansallinen kehittäminen

- Sijaishuollon laatuongelmat
- Lastensuojelun sosiaalityön asiakasmitoituksen muuttaminen > pysyvyyttä, osallisuutta ja työhyvinvointia
- Systeeminen lastensuojelun toimintamalli, tiimipohjainen (moniammatillisuus) ja asiakaslähtöinen (kokonaiskuvaa hahmottava)
- Sijaishuollon laatukriteerit (uudet), perhe- ja laitoshoito, valvonta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161862
- Hallintomalli osallisuudelle https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit

Osallisuutta edistävä hallintomalli

Osallisuutta edistävän hallintomallin periaatteet

- **Kumppanuus julkisten** (kunnan viranomaiset ja poliitikot), **yksityisten** (järjestöt ja yritykset) ja **kansalaisten** (palvelujen käyttäjät tai omaiset) kesken 4P-kumppanuus, Public-Private-People Partnership).
- **Yhteistuotannon** (co-production) ja **yhteisluomisen** (co-creation) mahdollistavat rakenteet, käytännöt ja kulttuuri.
- **Tulos- ja vaikuttavuusperusteisuus** eli yhdessä sovittujen vaikutusten suuntaisesti toimiminen.

Monialainen yhteistyö/osallisuus

- Verkostomaisen yhteistyön vastuut
- Ei viipaloida/jaeta olemassa olevaa kakkua, vaan kasvatetaan sitä!
- Epävarmuuden sieto! Ei tiedetä asiakkaan puolesta ja ollaan valmiita räätälöimään!
- Kohtuullisen hyvät resurssit. Erityistä tukea tarvittaessa ontuu!
- Verkostojen yhteistyö ei saa näyttäytyä asiakkaalle kompleksisena ja hallitsemattomana, vaan tuoda lisää ymmärrystä, hallinnan tunnetta ja luottamusta.

Lastensuojelun erityiskysymyksiä

- Erityinen tehtävä konfliktisissa tilanteissa, menetykset, traumat!
- Ainutkertaiset perhesuhteet/julkinen valta.
- Lastensuojelu ei toimi tyhjiössä ja vaikuttavuus rakentuu suhteessa muihin palveluihin
- Koulumenestyksellä on suuri vaikutus elämään
- Sijaishuollossa elävillä riskien kasautumaa-kouluterveyskyselyt
- Ensisijainen tehtävä tarjota tukea ja uskoa muutokseen!

Pesäpuu ry

VALTAKUNNALLINEN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖ

MindMe

koulu kuuluu kaikille

Johanna Sergejeff, Valteri ja
Christine Välivaara, Pesäpuu ry

Opetushallituksen tukemaa
opetustoimen henkilöstökoulutusta
2019-20

MindMe

koulu kuuluu kaikille

Pesäpuu ry
VALTERI
VIP
OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

MindMe – koulu kuuluu kaikille

Koulutus- ja kehittämisprosessin tavoitteet

- Vahvistaa monialaisen verkoston osaamista ja yhteistyötä kouluakäymättömien ja sijoitettujen lasten tukemisessa koulupolulla
- Edistää lasten ja heidän lähiaikuistensa osallisuutta lasta koskevissa asioissa
- Käynnistää kunnissa oman työn kehittämisprosessit
- Edistää kokemusasiantuntijuuden hyödyntämistä kehittämistyössä ja tarjota vertaistukea nuorille

MindMe – koulu kuuluu kaikille

Taustaa

- VIP-verkoston (vaativan erityisen tuen palveluverkosto) toiminnan alussa selvitettiin erityisen tuen ja koulunkäynnin suurimmat haasteet
- Kaikilla ERVA-alueilla (sairaanhoitopiirien erityisvastuualueet) yhdeksi suurimmista haasteista nousi kouluakäymättömien sekä sijaishuollossa asuvien oppilaiden tilanne
- Tutkimusten mukaan em. oppilasryhmillä ilmenee usein vaikeuksia oppimisessa ja koulunkäynnissä. Ongelmat ovat usein päällekkäisiä.
- Haasteiden moninaisuus edellyttää tiivistä monialaista yhteistyötä sosiaalitoimen, koulun sekä terveydenhuollon yhdyspinnoilla, osaamisen ja osallisuuden vahvistamista sekä SiSoTe-yhteistyössä kehitettyjä rakenteita

Koulutus- ja kehittämisprosessissa

- Kehitetään palvelupolkuja ja systeemistä tukea sijoitettujen lasten koulunkäyntiin ja/tai kouluakäymättömyyteen
- Kunnissa kehittäjäryhmät, joille järjestetään työpajapäivien aamupäivinä kehittämispajat, tuki ja konsultaatiot
- Sijoitetuille ja kouluakäymättömille nuorille 4 vertaisfoorumia, joiden viestit kuullaan alaseminaarissa

MindMe – koulu kuuluu kaikille 2019-2020

täydennyskoulutusprosessi **KYS- ja TAYS-alueilla**

Mukana:

- KYS
  - Hankasalmi
  - Jyväskylä
- TAYS
  - Hämeenlinna
  - Lempäälä
  - Ylöjärvi

VIP – verkosto.fi
Vaativan erityisen tuen kansallista kehittämistyötä

- Kehittämistä 5 Erva-alueella
- Vaatu-toimintaa
- Teemaryhmät:

1. Sijoitetut lapset koulussa
2. Kouluakäymättömät
3. Toiminta-alueittain opiskelevat

Opetus- ja kulttuuri-ministeriö
OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN
VALTERI

TEEMARYHMÄ: SIJOITETUT LAPSET KOULUSSA

- ✓ Kysely kouluyhteistyön laadusta, toimivista käytänteistä ja kehittämistarpeista ammatillisille perhekodeille ja yksityisille lastensuojelulaitoksille.
- ✓ Tulossa tietoiskut teemoista traumatisoituneet lapset ja sivistykselliset oikeudet

HAVAINTOJA:

Sijoitettujen lasten koulunkäynnin parantamiseksi tulee saada selkeät ohjeet.

Sijoitus on aina traumaattinen kokemus lapselle, joten opettajille ”mielenterveyden ensiapukoulutusta” vahvistamaan taitoja kohdata ja huomioida näitä lapsia koulussa.

TAPAHTUMIA:

26.11.2019 MindMe -seminaari

25.3.2020 **kokoontumisajot** Helsingissä yhteistyössä Kouluakäymättömien teemaryhmän kanssa

ONKO SE EDES KOULUNKÄYNTIKYKYINEN?

lastenpsykiatrian linjajohtaja, osastonylilääkäri, KYS

Anita Puustjärvi

OPPIVELVOLLISUUS JA KOULUNKÄYMINEN

- **Perusopetuslaki 25§: Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia**

- **koulunkäynnin onnistumisella on suuri merkitys lapsen kokonaiskehitykselle ja tulevaisuudelle**
  - **yleissivistys ja oppimistaidot**
  - **käsitys itsestä oppijana ja oppilaana**
  - **tulevaisuuden suunnitelmat ja jatko-opintoihin hakeutuminen**
  - **työelämään sijoittuminen**

OPETTAJA OPETTAA, OPPILAS OPIN SAA

- koulussa lapsi oppii
  - lukemaan, laskemaan, etsimään ja soveltamaan tietoa
  - opiskelutaitoja
  - ryhmässä toimimista
  - tunnetaitoja
  - sosiaalisia taitoja
  - oman osaamisen arviointia
  - selviytymisen strategioita (hyviä, huonoja)
- opetussuunnitelma ja piilo-opetussuunnitelma
- opetetut ja omaksutut taidot

MILLÄ EVÄILLÄ KOULUUN?

asenteet

kokemukset

terveys

taidot ja valmiudet

ikä suhteessa ikäryhmään

koulu
opettaja
opetus
vuorovaikutus ja asenne
kohdatuksi tuleminen
vaatimukset ja tuki
olosuhteet
viihtyminen

kaveripiiri
asenteet ja ajanviettotavat

vapaa-aika
harrastukset

koti
vanhemmat
asenne koulunkäyntiin
huolenpito lapsesta

yhteiskunta
kulttuuri
arvot
odotukset

KOULUNKÄYNNIN SUJUMISEEN VAIKUTTAVAT

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MERKITYS

- tukevatko olosuhteet toimintakykyä?
  - millaiseen toimintaan ympäristö ohjaa?
  - kuinka paljon on häiritseviä ärsykkeitä?
    - melu, muutokset, kiire, ärsykkeet
  - kuinka jaksamisesta on huolehdittu?
    - riittävät tauot ja toipumishetket päivän aikana
- millainen on ryhmä?
  - toiminta, dynamiikka ja ilmapiiri
- millaisia pedagogisia menetelmiä käytetään?
  - soveltuminen toimintaympäristöön
- miten aikuiset toimivat?
  - aikuisten asenteet, toiminta ja keskinäiset välit
  - vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä

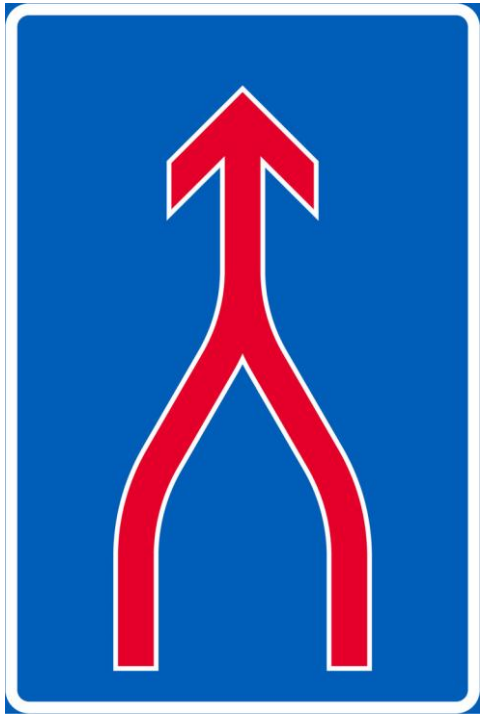

PERUSTARPEISIIN VASTAAMINEN

- vastataanko oppilaiden psyykkisiin perustarpeisiin?
  - fysiologiset tarpeet, turvallisuus, yhteenkuuluvuus, kokemus arvostuksesta, ponnistelusta ja onnistumisesta
  - opettaja toimii vuorovaikutuksen osapuolena ja kiintymyssuhdekohteena
- miten toiminta on jäsennetty?
  - toistuvuus ja ennustettavuus toiminnoissa (päiväjärjestys jne)
    - onko oppilaalla oma paikka ja tuttu ryhmä?
  - ennakointi (ennakkovalmistelu, ohjeistus, ohjaaminen, suunnitelmat riskitilanteisiin)
  - selkeys (säännöt) ja johdonmukaisuus
  - turvallisuus
- vain turvallinen mieli voi oppia!

SOPIVA VAATIMUSTASO

- sopivat haasteet tukevat toimintakykyä, liialliset eivät = lähikehityksen vyöhyke
  - haastavasta tehtävästä suoriutuminen vahvistaa itsetuntoa ja on palkitsevaa
  - tarvittavista ohjeista ja taidoista on huolehdittava
- toimintakulttuuri – kuinka itsenäistä toimintaa odotetaan?
- miten oppilaan käytös tulkitaan?

KOULU JA MIELENTERVEYS

- oppimisen ja koulunkäynnin vaikeudet altistavat psyykkiselle oireilulle ja vaikuttavat toimintakykyyn sekä minäkuvaan
- psyykkiset oireet vaikuttavat toiminta- ja koulunkäyntikykyyn ja voivat ilmetä
  - oppimisessa
  - koulunkäymisessä
  - kyvyssä toimia ryhmässä ja noudattaa sääntöjä
  - sosiaalisissa suhteissa
- koulusta pois jääminen on yhteydessä vakaviin mielenterveyshäiriöihin ja syrjäytymiseen

MISTÄ HÄIRIÖT JOHTUVAT?

- taustalla on yleensä useita riskitekijöitä ja perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksia
- oireiluna näkyvä käytös voi olla paras mahdollinen yritys sopeutua (sietämättömään) tilanteeseen tai selviytyä siitä
  - ei aina ole yksilön ongelmista johtuvaa
- haasteellinen lapsi ajautuu helposti negatiiviseen vuorovaikutuskehään – tarvitsee tavallista enemmän tukea ja ohjausta

KOULUNKÄYNTIKYKYINEN?

- somaattiset ja psyykkiset häiriöt voivat vaikuttaa koulunkäyntikykyyn
- koulunkäyntivaikeuksille voi olla monenlaisia syitä
- diagnoosi ei kerro suoraan toiminta- tai koulunkäyntikyvystä
  - lapsi voi olla sairautensa tai oireidensa perusteella koulunkäyntikykyinen, mutta ei selviydykään luokkatilanteessa (esim. ADHD)
  - lapsen sairauden perusteella koulunkäyntikyky voi olla alentunut, ja silti lapsi voi selviytyä koulunkäynnistä ongelmitta (esim. anoreksia)
  - lapsella ei ole koulunkäyntikykyyn vaikuttavaa sairautta, mutta koulunkäynti ei silti ole onnistu (reaktiivinen käytösoireilu)
  - etenevää, kuolemaan johtavaa sairautta sairastava lapsi voi käydä koulua mahdollisuuksiensa mukaan

SIJOITETTUJEN LASTEN ERITYISHAASTEET

- kiintymyssuhdevauriot ja vaikeus luottaa aikuisiin
- huonot kokemukset yhteistyöstä aikuisten kanssa
- mahdolliset psyykkiset häiriöt
- repaleinen koulupolku
- negatiivinen käsitys itsestä oppijana, itsetunto-ongelmat
- epävarmuus tulevasta
- tulevaisuuden toiveiden puuttuminen

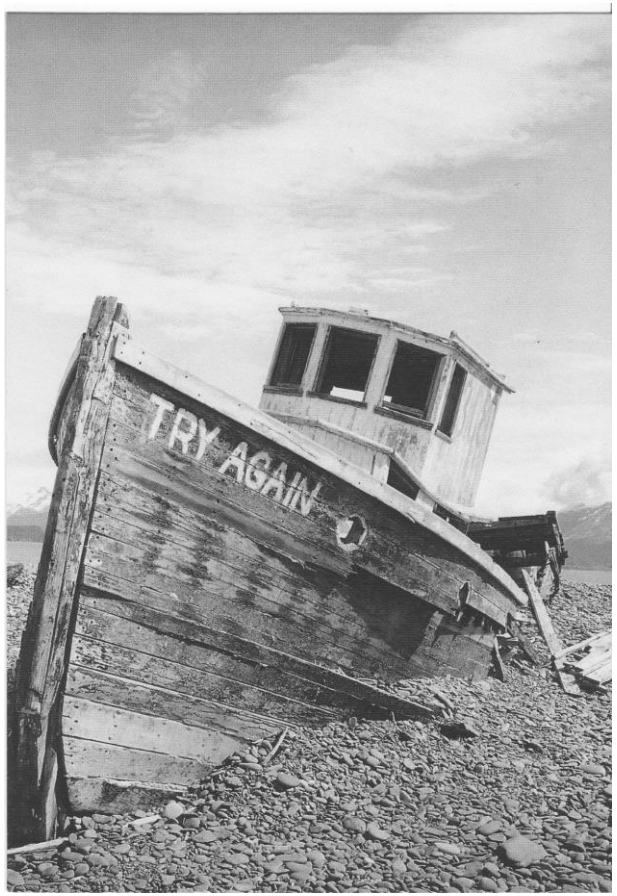

MITÄ ON KOULUNKÄYNTIKYKY?

- kykyä
  - käydä koulussa
  - oppia asioita ja omaksua tietoa ja taitoja
  - toimia tilanteeseen ja ympäristöön sopivalla tavalla
    - olla oikeaan aikaan oikeassa paikassa
    - huolehtia ikätasoisella tavalla tavaroista ja tehtävistä
    - säädellä ikätasoisesti tunteita ja käyttäytymistä
  - toimia ryhmässä
  - ottaa vastaan ohjausta
- vaihtelee, ei pysyvä ominaisuus!
  - vrt aikuisen työkyky

MILLOIN HUOLI KOULUNKÄYNTIKYVYSTÄ HERÄÄ?

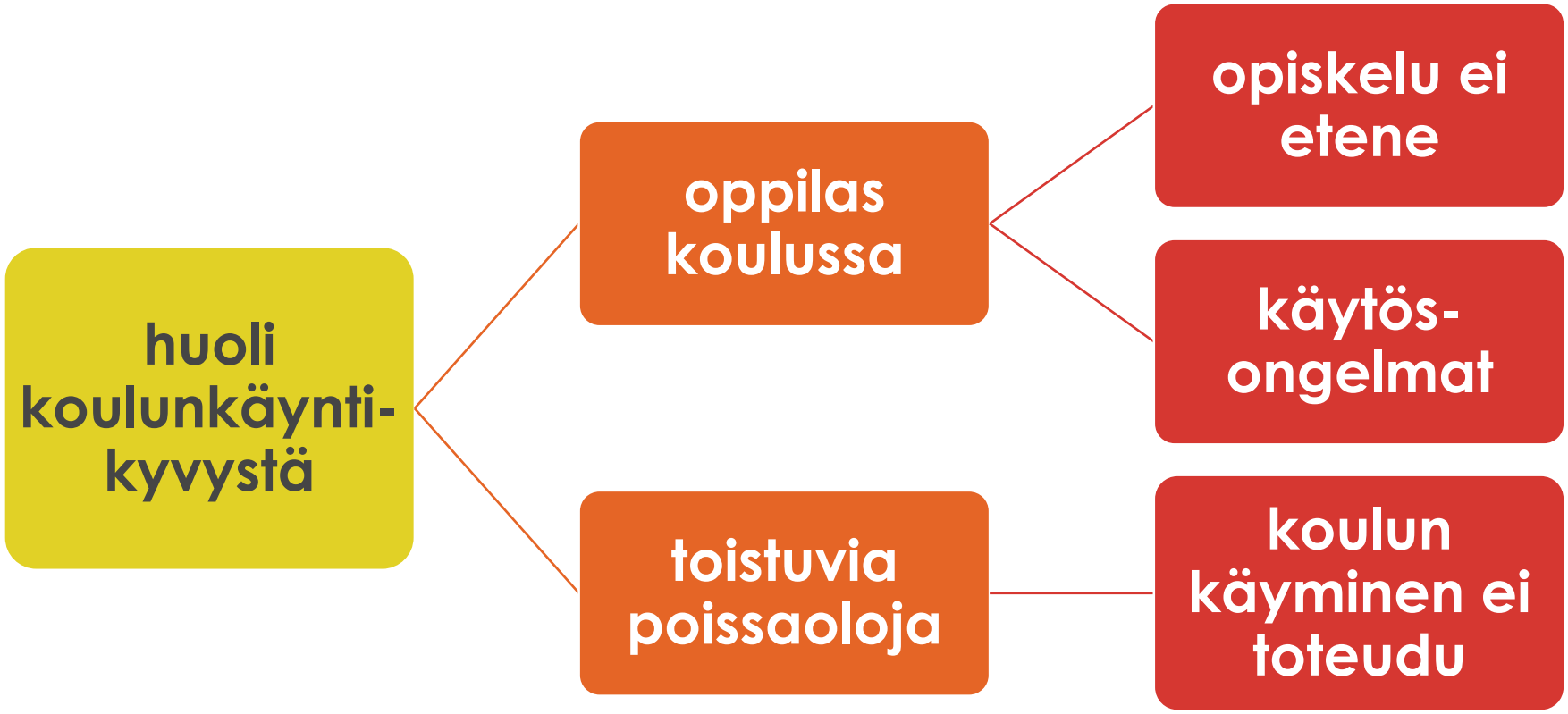

OPISKELU- JA KOULUNKÄYNTIKYVYN ASTEET

- hyvä opiskelukyky:
  - koulunkäynti ja oppiminen onnistuvat (tarvittavin tukitoimin)
  - energiaa riittää muuhunkin
- osittainen opiskelukyky:
  - oppiminen vaatii ponnistelua ja vie voimavaroja
  - alkaa ilmetä stressi- tai käytösoireita
  - tukitoimia joudutaan tehostamaan tai tekemään erityisjärjestelyjä
- riittämätön opiskelukyky:
  - opiskelu ei onnistu tai vaatii kohtuuttomasti ponnistelua
  - tukitoimet eivät ole riittäviä, eivät auta tai ole käytettävissä (esimerkiksi jos niistä kieltäydytään)
  - poissaolo, käytös- tai tunneoireet estävät opiskelua/oppimista
  - akuutti kriisitilanne

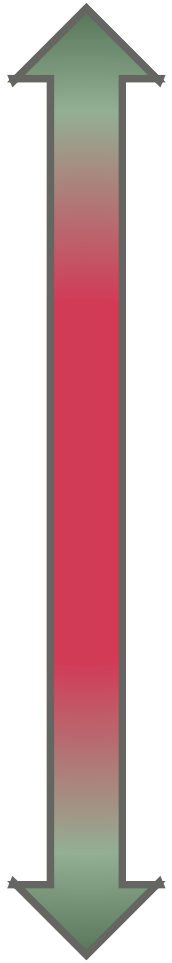

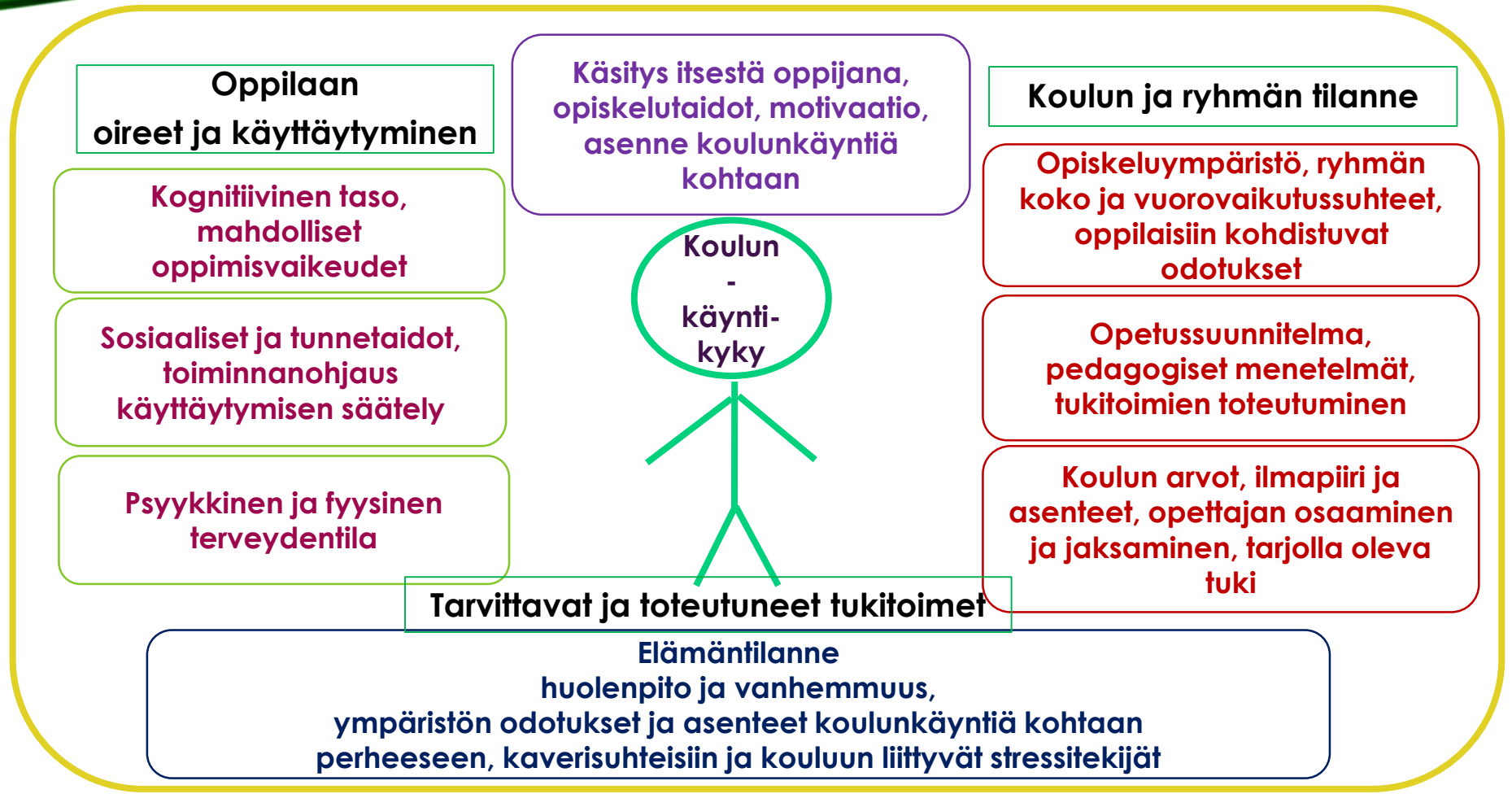

KUVA 1: KOULUNKÄYNTIKYKYYN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ
(MUOKATTU, ALKUPERÄINEN JULKAISU: PUUSTJÄRVI, LUOMA LÄÄKÄRILEHTI 1/2019)

RIITTÄÄKÖ KOULUN KUNTO?

- onko koulussa mahdollisuus vastata erilaisten lasten tarpeisiin pedagogisin ja ohjauksellisin keinoin?
  - kolmiportaisen tuen asteet ja niiden soveltaminen
    - tuen jatkuvuus
  - mahdollisuus esteettömään opiskeluun
- mikä on asenne VIP-oppilaita kohtaan?
- millaiset ovat yhteistyösuhteet vanhempiin, muihin tahoihin?
- miten on varauduttu kriisitilanteisiin?

- entä millaista tukea opettajat ja ohjaajat saavat?
  - toimiiko yhteistyö eri tahojen välillä?
  - mikä on aikuisten jaksaminen?

OLENNAINEN KYSYMYS: MITÄ KOULUNKÄYNTIKYVYSTÄ PUUTTUU JA MITÄ TARVITAAN SEN KOHENEMISEKSI?

KUN OPISKELU EI ETENE

- millaiset ovat oppimisvalmiudet?
  - näkö, kuulo
  - kognitiivinen taso
  - kielelliset vaikeudet, lukivaikeus
  - muut oppimisvaikeudet
  - neuropsykiatriset häiriöt
  - muu terveydentila
- ovatko pedagogiset toimet riittäviä?
  - opiskelustrategioiden opettaminen
- onko motivaatio kadonnut?
- onko oppimiselle muita esteitä?
  - elämäntilanne, stressi

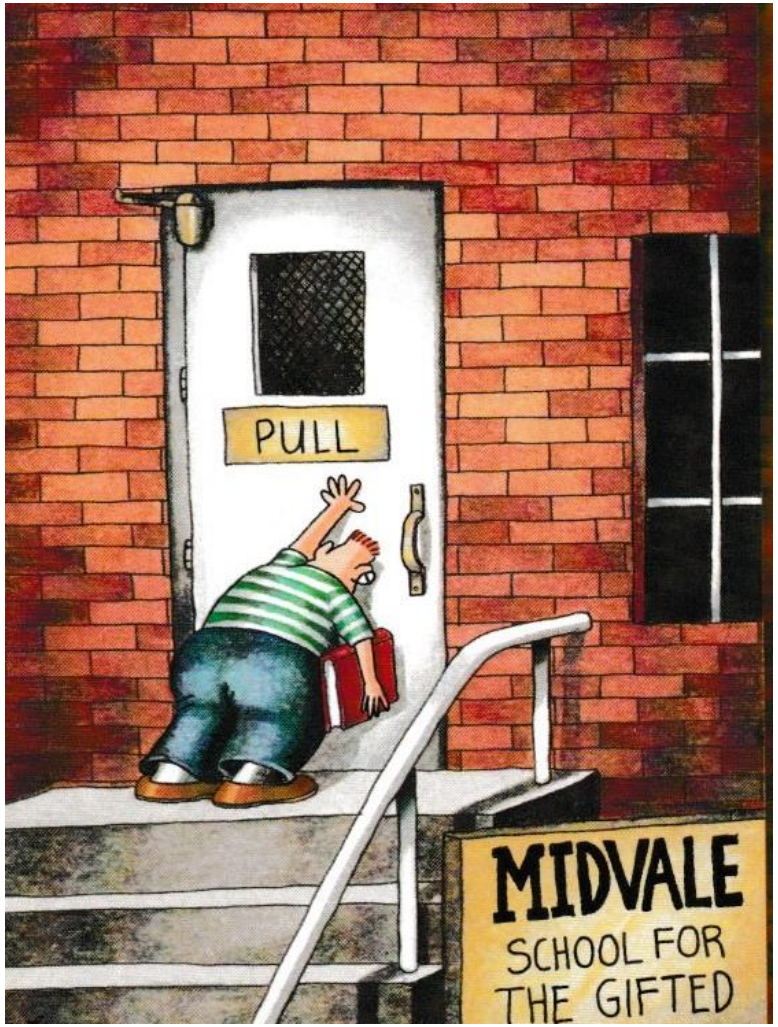

KUN KÄYTTÄYTYMINEN ON ONGELMALLISTA

- psyykkisen tilan arviointi on usein tarpeen, mutta ongelma ei selity aina psyykkisellä sairaudella
- millaisissa tilanteissa ongelma ilmenee?
  - toistuva vai yksittäinen tapahtuma
- mikä on ympäristön ja olosuhteiden vaikutus?
  - provosoivat tekijät
  - ohjauksen ja puuttumisen riittävyys
  - stressireaktio (taistele, pakene, lamaannu)
- mitä käyttäytymisestä seuraa oppilaan, ryhmän jne kannalta?
  - onko seuraus hyödyksi jollekin taholle?
- onko taustalla muu syy?

KUN OPPILAALLA ON POISSAOLOJA

- mikä laukaisee poissaoloja?
- koulupelko käynnistyy usein sairauspoissaolosta tai muutosten yhteydessä
  - keskeisenä oireena ovat ahdistus ja erilaiset vaivat, jotka helpottavat kotiin jäädessä
  - taustalla esim sosiaaliset pelot, ahdistus, masennus jne
  - muita syitä esim kotiin jäämiseen houkuttelevat/pakottavat tekijät
- pinnaus liittyy muuhun houkuttelevampaan tekemiseen tai kouluun liittyvien haasteiden välttelyyn
- ”koulun syrjäyttämät”; oppilasta ei haluta kouluun
- varhainen puuttuminen on tärkeää!

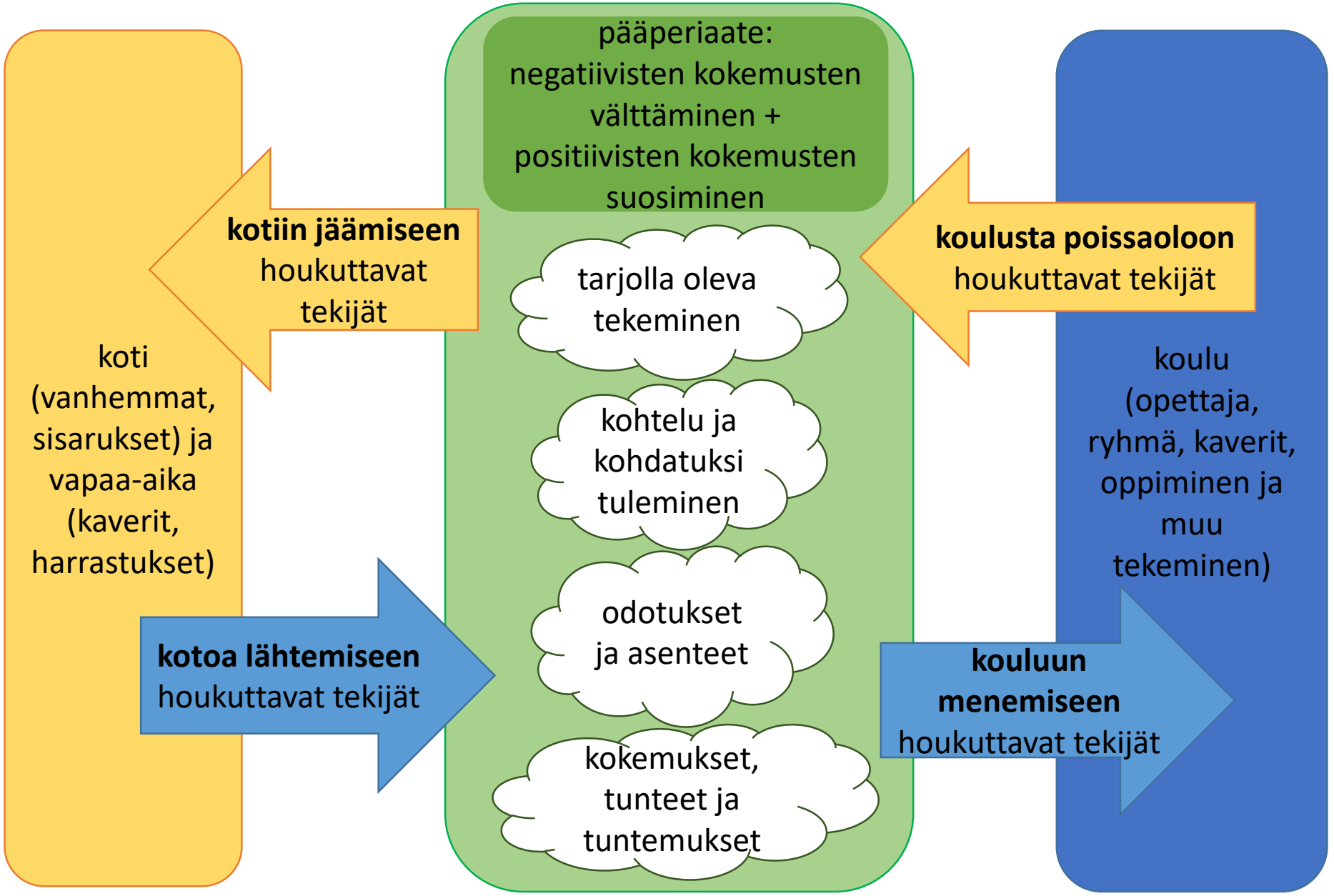

kouluun menemiseen ja sieltä pois jäämiseen vaikuttavia syitä

KUKA ARVIOI, ONKO OPPILAS KOULUNKÄYNTIKYKYINEN?

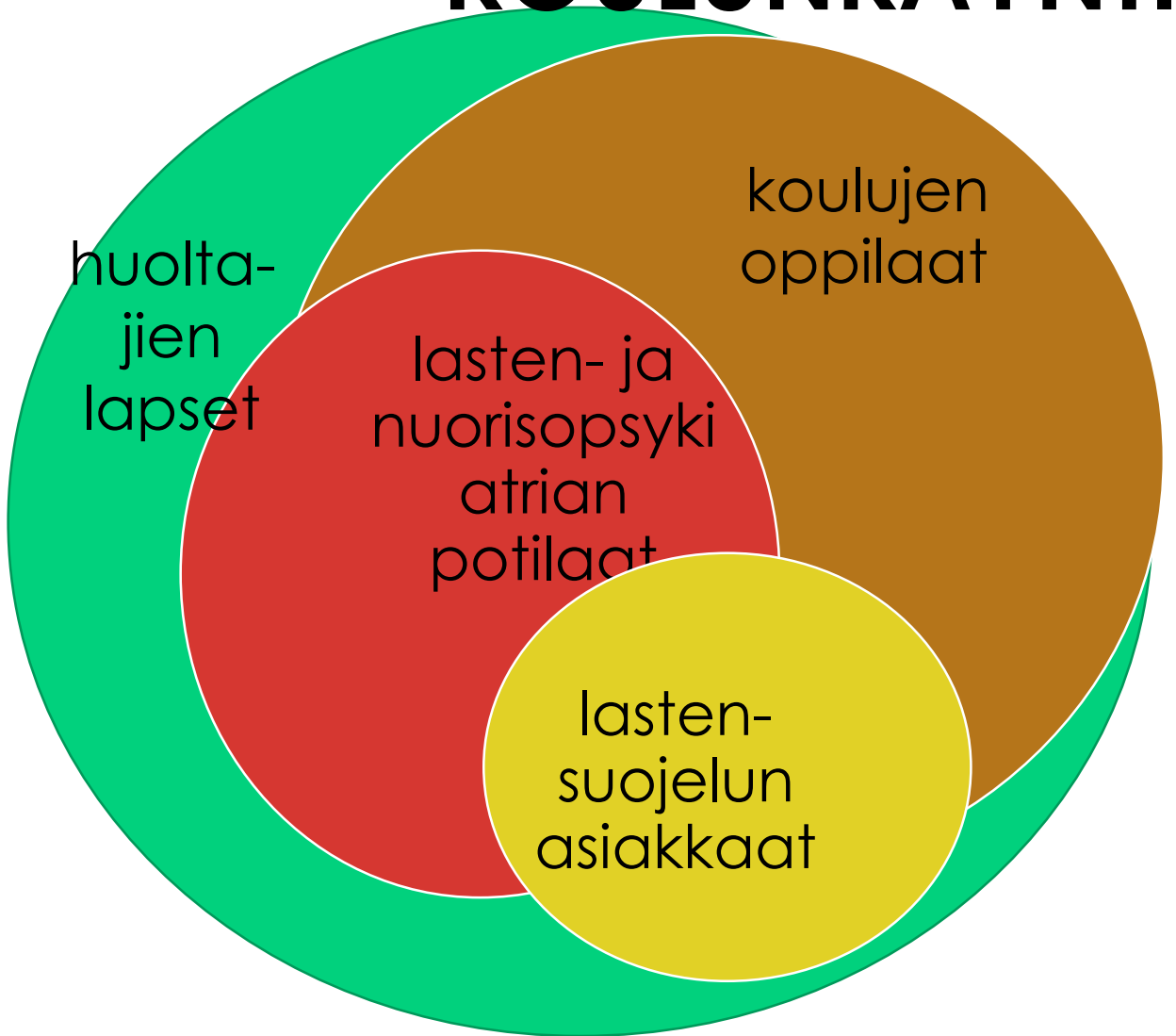

ja mihin arviota tarvitaan?

POL 18 : Erityiset opetusjärjestelyt

- Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:
  1) Oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
  2) Perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta; tai
  3) **Se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.**

Työryhmän kehittämisehdotus 12; ”Oppilaan koulunkäyntikyvyn arviointi tehdään opetuksen järjestäjän toimesta monialaisesti. Tarvittavat jatkotoimenpiteet suunnitellaan ja ne vastuutetaan moniammatillisesti.”

…. ”Kun lapsella, oppilaalla tai opiskelijalla on neuvolan ja opiskeluhuollon ammattihenkilöiden arvion mukaan tarve päästä nopeutetussa menettelyssä mielenterveyspalveluihin, on hoidon tarpeen edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi toteutettava viipymättä.

Koulunkäynnin voi estää ainoastaan akuutti kriisitilanne, muu hyvin vahva psyykkisistä syistä johtuva toimintakyvyttömyys tai vakava somaattinen sairaus.”

OPPILASHUOLLON ROOLIT

- yhteisöllisen oppilashuollon työskentely kohdistuu koko kouluun ja opiskeluryhmiin
  - viihtyvyys, ilmapiiri, kiusaaminen jne
- yksilöllisen oppilashuoltoryhmän (=moniammatillinen asiantuntijaryhmä) työskentely kohdistuu yksittäiseen oppilaaseen
  - kutsutaan koolle oppilaan ja vanhempien luvalla tarvittavalla kokoonpanolla
  - vireille laittaja voi olla koulun henkilökunnan edustaja, oppilas itse tai huoltaja
  - esim. laaja-alainen erityisopettaja, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja ja vanhemmat
  - tavoitteena on kartoittaa, ennaltaehkäistä ja auttaa selvittämään ongelmia, jotka aiheuttavat esteitä oppilaan säännölliselle koulunkäynnille ja menestymiselle koulutyössä

LÄÄKÄRIN ROOLI?

- diagnostinen ja hoidollinen arvio
  - lisätutkimusten tarve?
  - erikoissairaanhoidon arvio?
  - lääkehoidon tai sen annoksen tarkistamisen tarve?
  - sairausloman tarve?
- koululääkäri toimii osana moniammatillista asiantuntijaryhmää
  - kokonaistilanteen arvio
- lääkärillä ei ole kristallipalloa eikä taikasauvaa

KOULUNKÄYNTITAUKO VOI OLLA TARPEEN, JOS

- lapsi ei sairauden vuoksi jaksa opiskella (esim. vakava masennus, muu jaksamiseen vaikuttava ongelma)
- sairauden oireet estävät opiskelua tai koulun käymistä (anoreksia, ahdistus, vakavat käytösoireet)
- sairauden hoito sitä vaatii (syöpähoidot, joskus lääkitysmuutokset)
- voimavaroja tarvitaan muuhun (kriisitilanne, esim. läheisen menetys)
- ryhmän tilanne on kärjistynyt (mutta on tarkoin mietittävä, mitä sille tehdään tauon aikana)
- mutta ei opettajan väsymyksen vuoksi (siis oppilaan koulutauko)

VAIHTOEHTOJA, KUN KOULUN KÄYMINEN EI ONNISTU

- pedagogiset järjestelyt, koulupäivän lyhentäminen
  - kotiin viety opetus
  - sairaalaopetuksen tuki
- muut tuki- ja hoitomuodot, sosiaalitoimen tukimuodot
- sairauden hoito
- sairausloma, jos tarpeen sairauden vuoksi
  - perusopetuslaki ei tunne oppilaan sairauslomaa
  - kenen tarpeeseen sairausloma vastaa?
  - mitä hoitoa ja muutoksia koulussa tarvitaan, jotta koulunkäynti voisi jatkua?
- määräaikainen erottaminen koulusta (rehtorin päätös)
  - miten koulunkäynti järjestetään?
- (vanhemman oppilaalle anoma vapautus koulunkäynnistä)
- ymmärtävätkö vanhemmat päätösten perusteet ja merkityksen?

MITÄ RATKAISUSTA SEURAA?

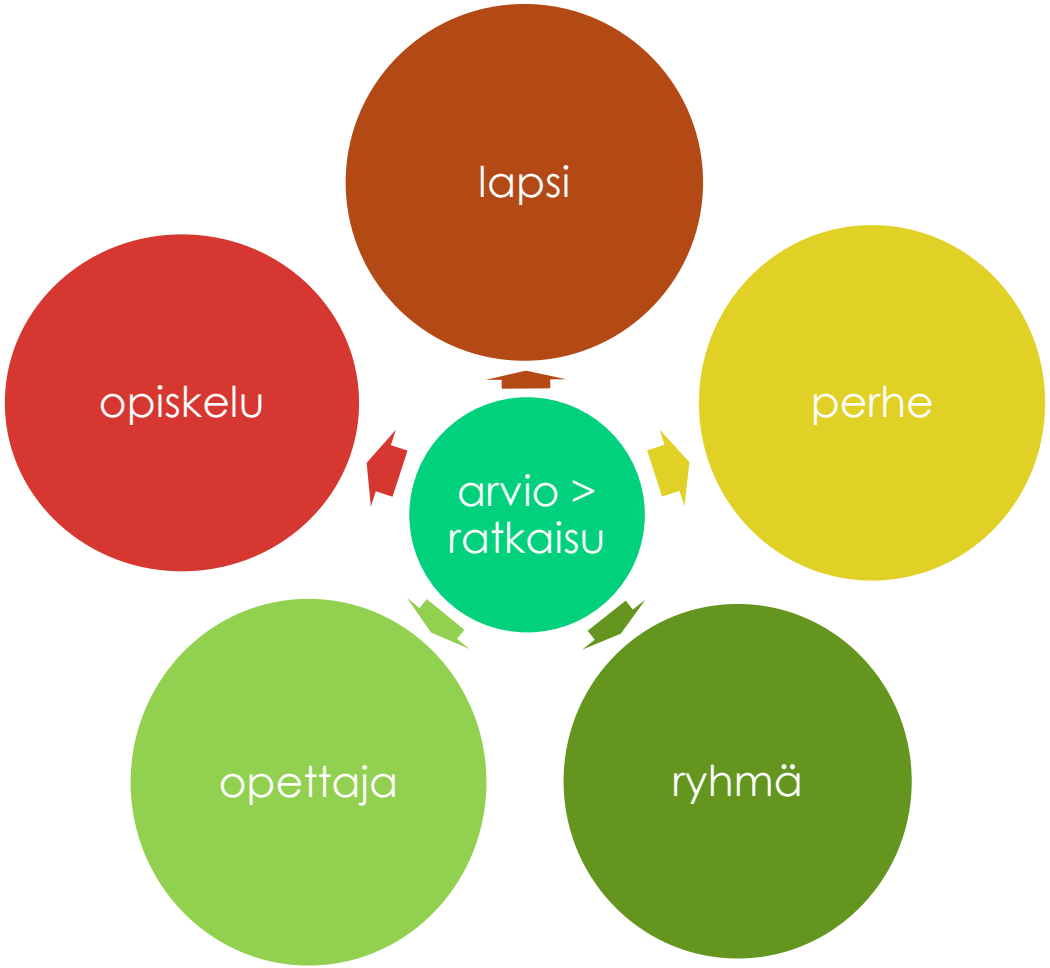

- **mitä ratkaisu tarkoittaa eri tahojen kannalta?**
- **mitä ratkaisu viestittää?**
- **ota huomioon**
  - **kasvatuksellinen näkökulma**
  - **yksilön ja ryhmän turvallisuus**
  - **riittävän avun järjestäminen**

MIHIN SUUNTAAN TUETAAN?

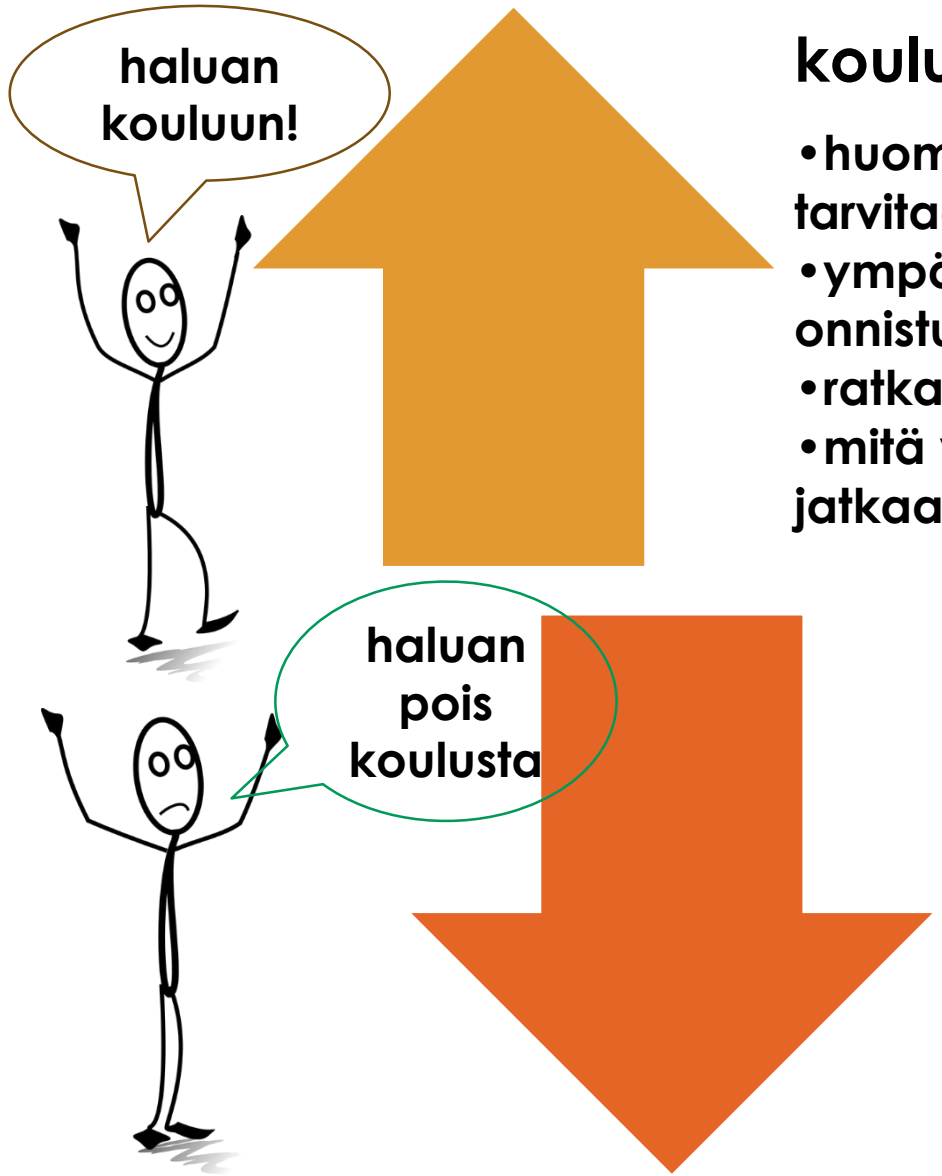

koulunkäynnin onnistuminen

- huomataan vahvuudet ja asiat, joissa tarvitaan tukea
- ympäristöä muokataan, jotta oppilas voisi onnistua
- ratkaisuja on mahdollista löytää
- mitä voisimme tehdä, jotta oppilas voi jatkaa?

koulusta pois

- huomataan vaikeudet ja ongelmat
- oppilaan pitäisi muuttua
- tilanteen ratkaiseminen kuuluu jollekulle muulle, jossain muualla
- mitä voisimme tehdä, jotta oppilas saadaan muualle?

YHDESSÄ OLEMME ENEMMÄN!

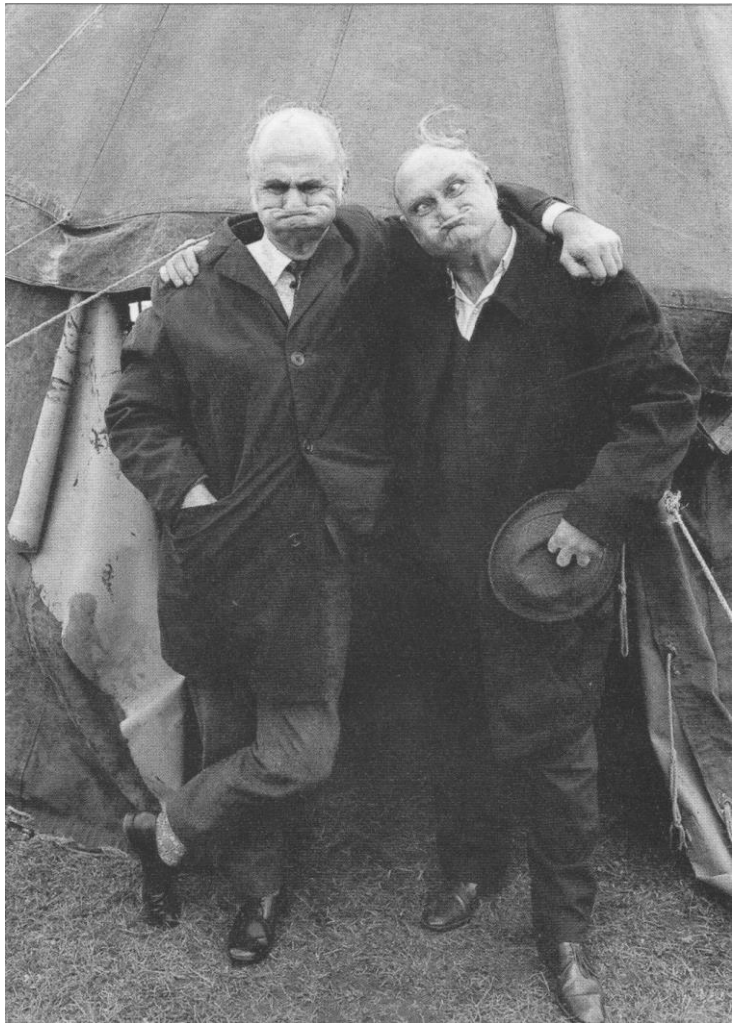

- mikään taho tai toimija ei yksin voi ratkaista monimutkaisia tilanteita
- ero tahojen on saatava tuoda oma erityinen osaamisensa ratkaisun löytämiseksi
- yhteistyö onnistuu, kun eri tahoilla on yhteinen päämäärä – lapsen/nuoren auttaminen
- onnistunut yhteistyö on palkitsevaa

- KIITOS!

KIRJALLISUUTTA

- www.kaypahoito.fi Käytöshäiriöiden hoito
- Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämisryhmän loppuraportti Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:34 s 38-41
- Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Duodecim 2016
- Esteille hyvästit! Opas autismikirjon sekä adhd- ja Tourette-oireisten lasten kasvattajille (toim Oksanen ja Soilasvaara), Autismisäätiö 2019
- Parikka J, Halonen-Malliarakis N, Puustjärvi A. Vaikeudesta voimaksi. Neuropsykiatriset häiriöt ja niiden huomioiminen koulussa. Finnlectura 2017
- Puustjärvi A. Luoma I. ”Mutta onko tämä lapsi koulukuntoinen?” Koulunkäyntikyvyn arviointi ja tukeminen. Suomen Lääkärilehti 2019: 3:114-119
- Puustjärvi A, Repokari L. Lasten käytöshäiriöihin tulee puuttua ajoissa. Suomen Lääkärilehti 2017;21: 1364-1367
- tulossa: Takaisin kouluun

Tutkittua ja koettua sijoitettujen lasten koulupolusta

Marko Manninen
Katriina Nokireki

Tutkimustietoa koulutuksesta

Koulukotihanke

Johtopäätökset

Tulevaisuuden työelämä

TEM oppaat ja muut julkaisut 3/2019
Work Up! Tulevaisuuden työ

- Suorittava työ vähenee
- Kognitiiviset ja sosiaaliset vaatimukset lisääntyvät
- ”Eläkevirka” → jatkuva opiskelu, kehittyminen, joustavuus, alan vaihto tarvittaessa
- **KOULUTUKSEN ROOLI VAHVISTUU EDELLEEN**

SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

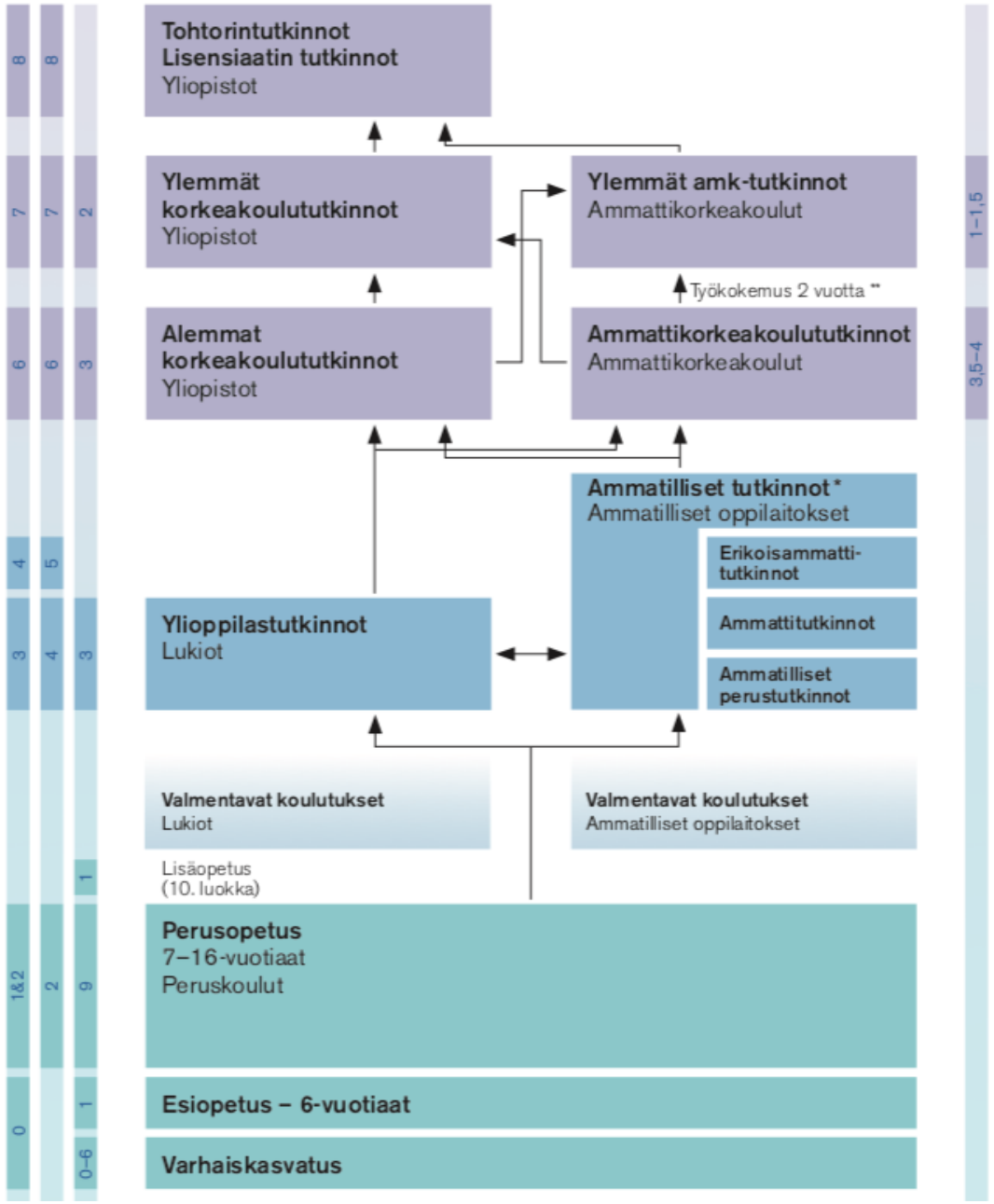

SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

SIIRTYMINEN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEEN KRIITTINEN VAIHE

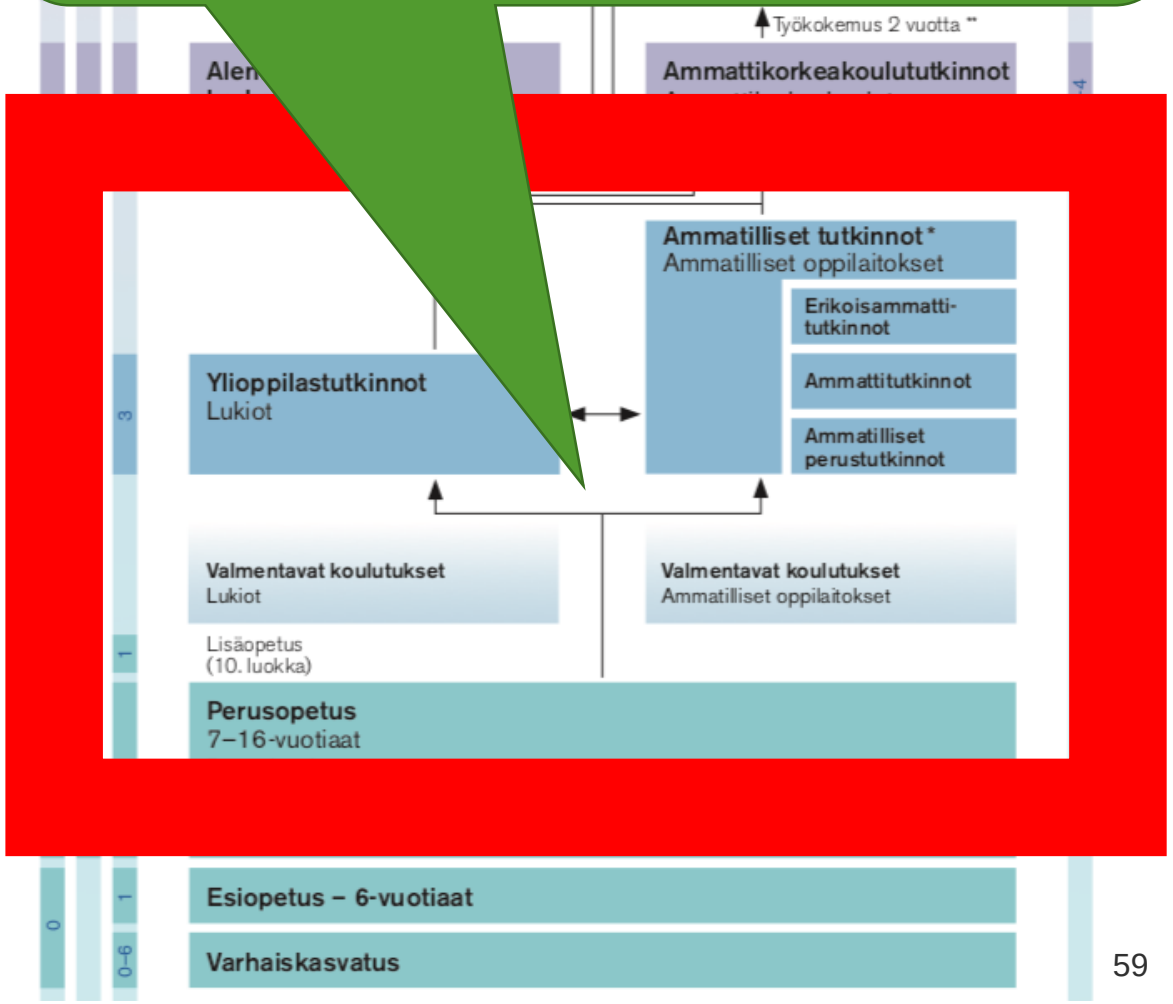

Lyhyt koulupolku →

- Vaikeus työllistyä ja hankkia myöhemmin jatkokoulutusta Matalampi tulotaso
- Päihteiden ongelmakäyttö
- Matalampi tyytyväisyys elämään
- Huonompi kokonaisterveys
- Ongelmien ylisukupolvisuus
- Rikollisuus

Sipilä, Kestilä, & Martikainen, 2011; Kestilä, Heino, Solantaus 2011; Grossman, 2006; Myrskylä, 2009

Koulutuksen ja työelämän ulkopuolisen ajan pitkittyminen on yhteydessä laajaan kirjoon ongelmia

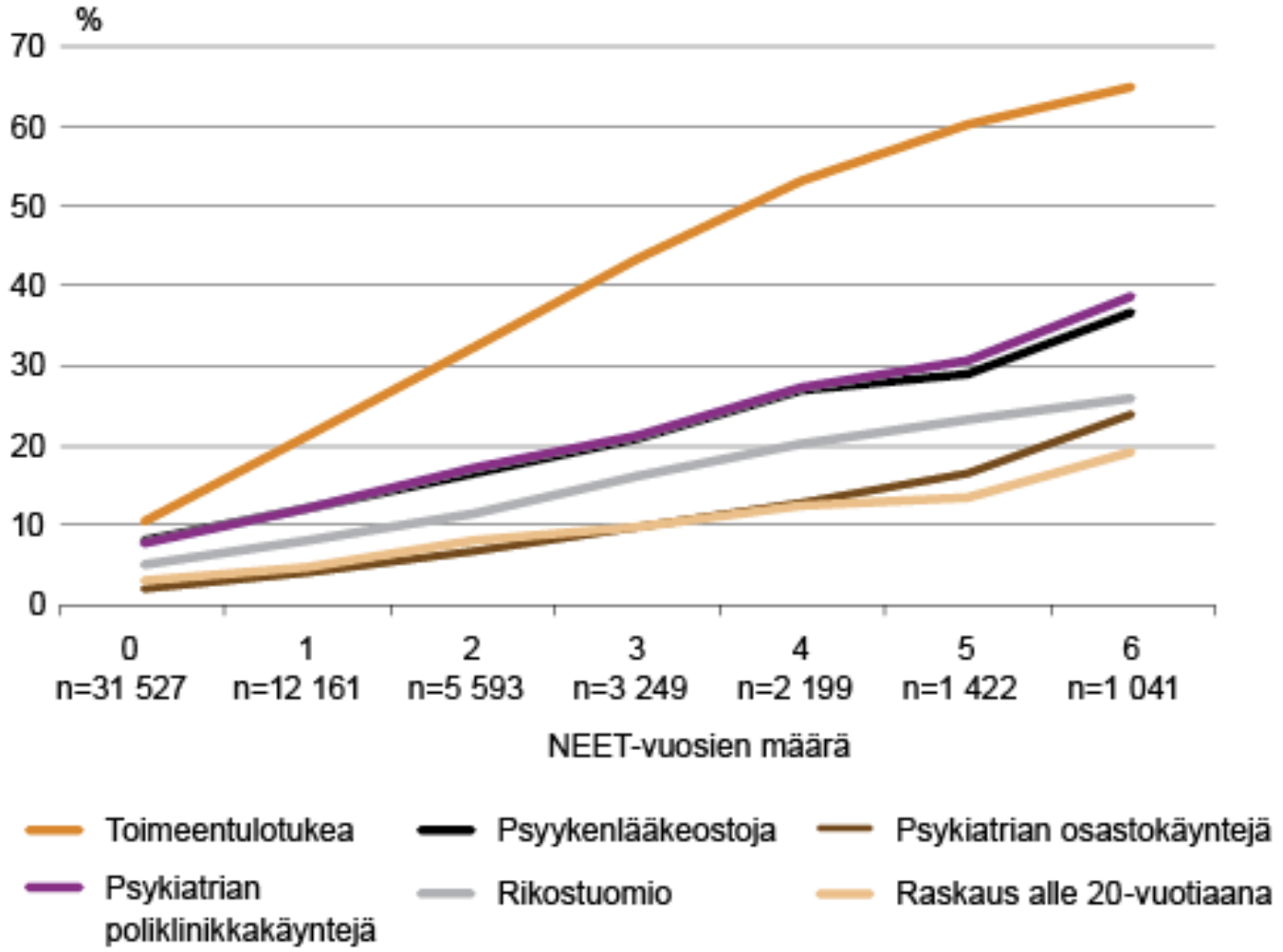

Kuvio 1. Vuonna 1987 syntyneiden nuorten NEET-vuosien määrän yhteys hyvinvointiongelmiin. NEET-vuosien kertymistä on tarkasteltu aikavälillä 2003 – 2012.

Lähde: Kansallinen syntymäkohortti 1987 -aineisto; Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto

Miten siirtymä 2. asteelle epäonnistuu?

5% jää ilman toivomaansa opiskelupaikkaa

11% keskeyttää 2. asteen opinnot

- Ei työelämässä tarvittavia taitoja
- Ei mielekästä arkitekemistä
- Puutteellinen sosiaalinen tukiverkko

Omalinja.fi

VUONNA 2016 SUOMESSA KIRJATTIIN 823 500 RIKOSTA

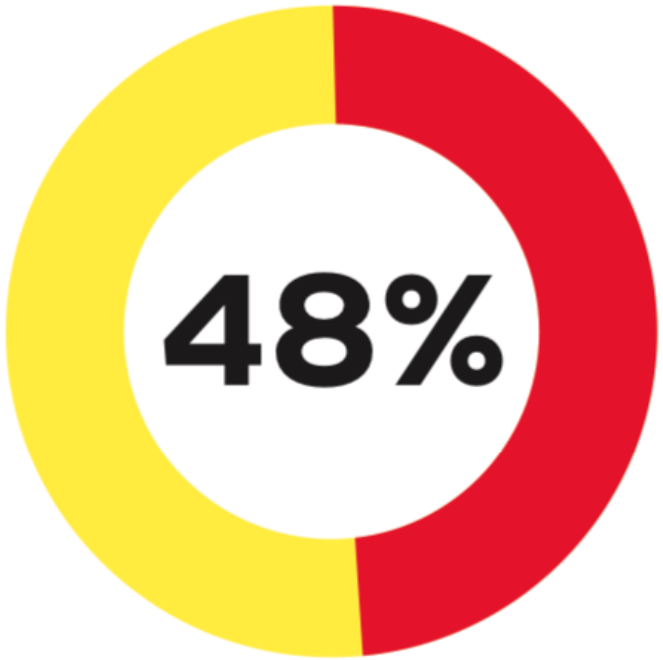

Vuonna 2011 käräjäoikeudessa tuomituista 25–40-vuotiaista 48% ei ollut suorittanut perus-koulun jälkeistä tutkintoa.

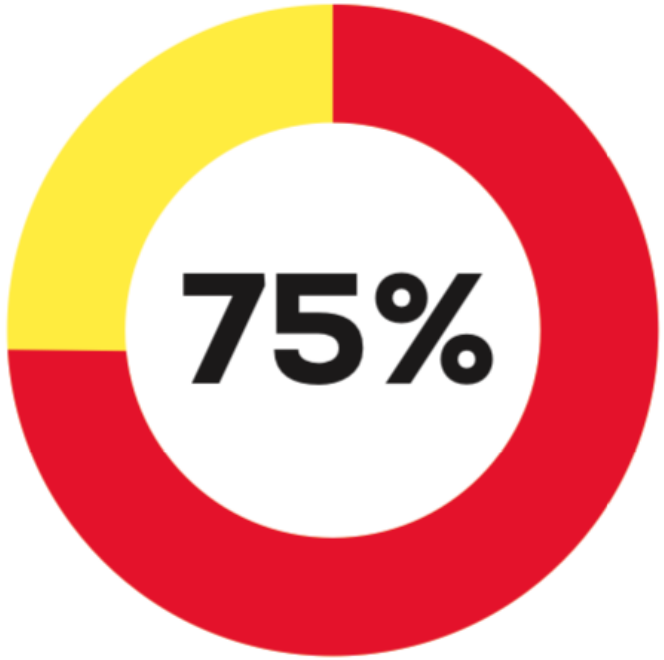

Vankilaan päätyneistä 75% ei ollut suorittanut peruskoulun jälkeistä tutkintoa.

10 000

Noin 10 000 nuorta jokaisesta ikäluokasta jää ilman jatkokoulutusta.

16 %

Vuonna 2016 16 prosentilla 25-vuotiaista ei ollut toisen asteen tutkintoa.

thl

Take home –message 1:

Koulupolun jatkuminen peruskoulun jälkeen on erittäin tärkeää nuoren hyvinvoinnille. Tulevaisuudessa koulutuksen merkitys lisääntyy edelleen.

thl

MITEN KOULUTUS-
TILANNETTA
VOIDAAN
PARANTAA?

omalinja.fi
@omalinja
#omalinja

Omalinja.fi

- Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama tutkimushanke
- keskittyy taklaamaan syrjäytymistä jo peruskoulussa
- nuorille, opettajille ja oppilaanohjaajille työkaluja koulutusvalintojen tueksi
- päättäjille mahdollisuus tehdä tutkittuun tietoon perustuvaa politiikkaa nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi

strateginen TUTKIMUS

Omalinja 1:
Tehostetaan oppilaanohjausta

- Kesken jättämisen syy on usein koulutuksen sisältö

→Ohjataan nuoria hakemaan sellaisiin toisen asteen koulutusohjelmiin, joihin heillä on realistiset mahdollisuudet päästä

→Koulutuksen sisältö vastaa nuoren taipumuksia

→Lisätään ymmärrystä tulevaisuuden työelämän luonteesta ja vaatimuksista

→Ohjausta ja tukea tarvitaan sekä hakuvaiheessa että oppilaitoksissa.

Omalinja 2: Pidennetään oppivelvollisuutta

- Nuoret, jotka jäävät juuri 2.asteen koulutuksen sisäänpääsyrajan alapuolelle hyötyisivät eniten ensimmäisen vuoden koulutuspaikasta.
- KV-kirjallisuus: oppivelvollisuuden pidentäminen on positiivisessa yhteydessä nuorten koulutustasoon sekä menestykseen työmarkkinoilla

→**Laajennetaan oppivelvollisuutta toisen asteen 1. tai 2. vuodelle**

Omalinja 3:
Lisätään 2. asteen koulutuspaikkoja

- Tutkimus: ilman 2. asteen opiskelupaikkaa jääneet pärjäävät huonommin vs samantasoisesti pk:ssa menestyneet ikätoverit, jotka onnistuivat saamaan opiskelupaikan.

→**Lisätään opiskelupaikkojen lisääminen suosituilla koulutusaloilla**

Omalinja 4:
Oma Linja -hanke

- Suunnitellaan tutkimustietoon perustuva Oma linja -ohjelma, jonka tarkoitus on helpottaa siirtymistä toisen asteen koulutukseen

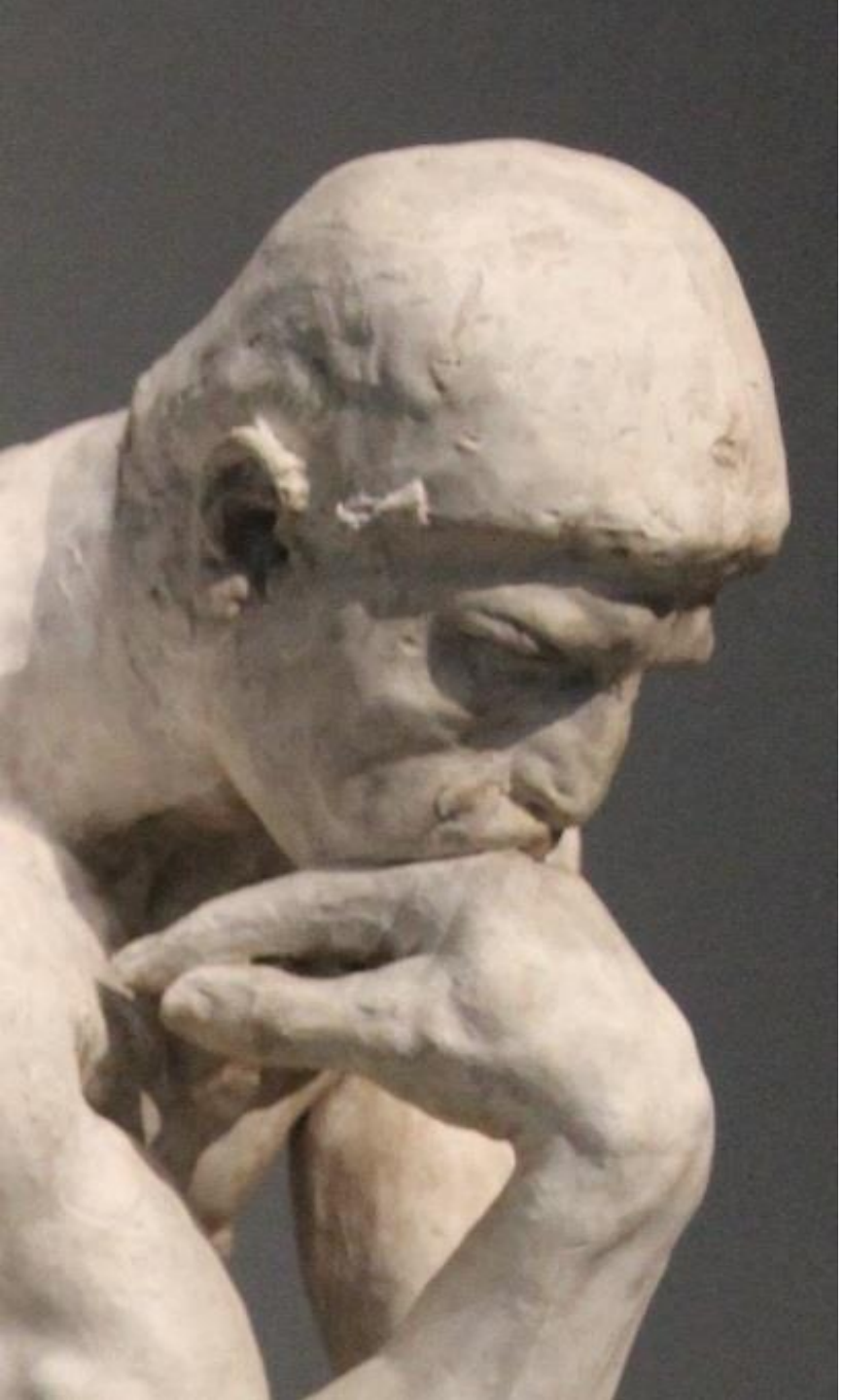

Omia ajatuksia ehdotuksista

1. Tehostetaan oppilaanohjausta +
2. Pidennetään oppivelvollisuutta +
3. Lisätään 2. asteen paikkoja suosituilla aloilla

→**Suosittu opiskeluala ei tarkoita työllistymistä & koulutuksen määrä ei tarkoita laatua**

4. Oma Linja –ohjelman kehittäminen

+ Tutkimusperustainen kehittäminen on lähtökohtaisesti tehokasta

- *”Suomi on tuhansien projektien maa”* – vaarana lyhytjänteisyys

→**Ehdotukset pääosin hyvä lähtökohta**

Take home –message 2:

Oppilaanohjaukseen kannattaa panostaa ja oppivelvollisuuden pidentämistä tulee harkita.

ENTÄ SIJOITETTUJEN NUORTEN KOULUPOLKU?

Suomessa pelkän peruskoulun varassa

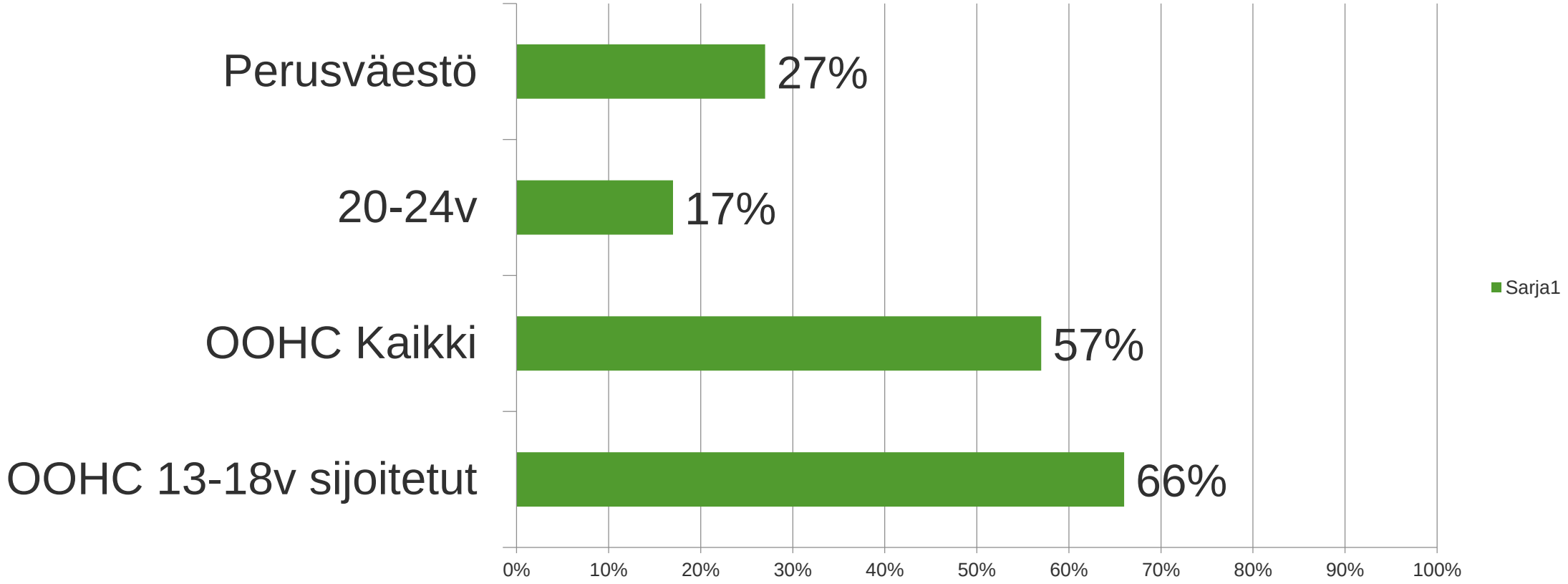

Tilastokeskus, 2019
Kääriälä, 2018
OKM, 2019 Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat (NEET) nuoret, katsaus tilanteeseen ja toimenpiteisiin

Sijoitettujen nuorten lyhyt koulupolku: sijoitukseen liittyviä riskitekijöitä

- **Sijoitus sijaishuoltolaitokseen** (Biehal et al., 1994; Vinnerljung & Sallnäs, 2008)
- **Lukuisat sijoitukset** (Biehal et al., 1994; Pecora et al., 2006; Stein, 1994; Villegas et al., 2014)
- **Lyhyt sijoitusaika** (Villegas et al., 2014; Vinnerljung & Sallnäs, 2008)
- **Sijoitus teini-iässä** (Vinnerljung et al., 2005; Österberg et al., 2016)

Sijoitettujen nuorten lyhyt koulupolku: nuoreen liittyviä riskitekijöitä

- **Miessukupuoli** (Cameron et al., 2018; Viner & Taylor, 2005; Vinnerljung & Sallnäs, 2008; Vinnerljung, Berlin, & Hjern, 2010)
- **Teiniäitiys** (Jahnukainen, 2007; Vinnerljung & Sallnäs, 2008)
- **Mielenterveysongelmat** (Fletcher, 2008; Leach & Butterworth, 2012; McLeod & Kaiser, 2004; Miech, Caspi, Moffitt, Wright, & Silva, 1999; Needham, 2009; Woodward & Fergusson, 2001)
- **Vakavat käytösongelmat** (Vinnerljung & Sallnäs, 2008)

MITEN SIIRRYTÄÄN
RISKEISTÄ
RATKAISUIHIN?

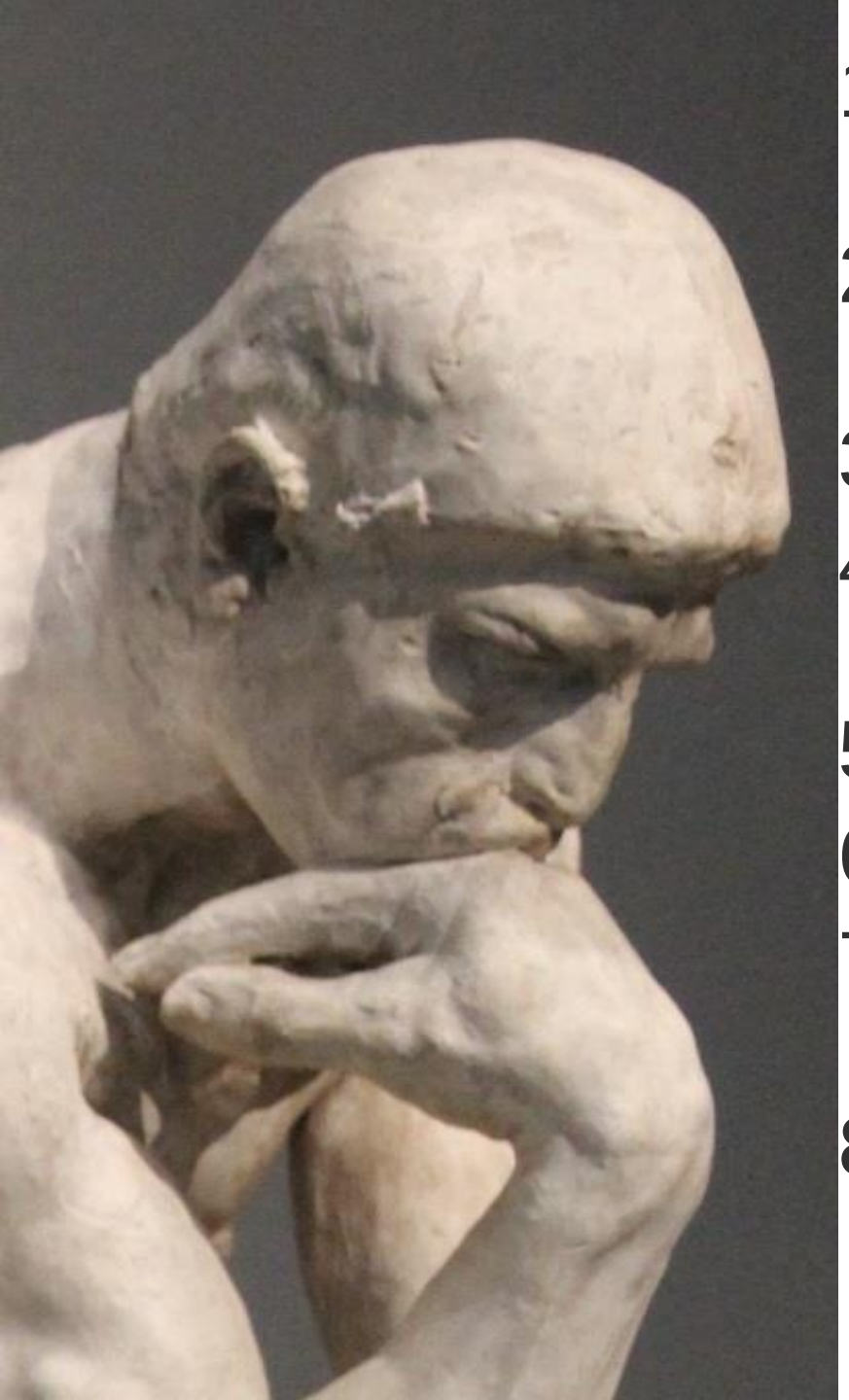

1. Sijoitus sijaishuoltolaitokseen → **Vähemmän laitossijoituksia**
2. Lukuisat sijoitukset → **Vähemmän sijoituksia**
3. Lyhyt sijoitusaika → **Pitkä sijoitusaika**
4. Sijoitus teini-iässä → **Varhainen sijoitus / ei sijoitusta**
5. Miessukupuoli → **Pojille kohdistettu työ**
6. Teiniäitiys → **Ehkäisy, terveystieto**
7. Mielenterveysongelmat → **Hoito ja ehkäisy**
8. Vakavat käytösongelmat → **Hoito ja ehkäisy**

1. SIJOITUS SIJAISHUOLTOLAITOKSEEN

- Yleensä jo kokeiltu kevyempiä tukitoimia
- Mahdollistaa kokonaisvaltaisen huolehtimisen lapsen hyvinvoinnista: turvallisuus, ravinto, terveydenhoito…
- Miksi kouluennuste on kuitenkin huono?
  - Ongelmat laaja-alaisia, yhteen kietoutuneita

→Tulevaisuus: OOHC-nuorten määrä kasvaa, myös laitossijoitusten tarve lisääntyy

→Ennustetta parannetaan laitosten tarjoamaa hoitoa & jälkihoitoa kehittämällä

→ Tehokkaalla perhetyöllä mahdollista ehkäistä

2. LUKUISAT SIJOITUKSET

- Järjestelmän ongelma
- Sijoitusten katkeaminen vahvistaa hylkäämiskokemusta
- Saattaa olla myös merkki nuoren ominaisuuksista:
  - Temperamentti, oppositioasenne, aggressio, päihteet, rikollisuus, …
- Pidempi, pysyvä sijoitus → enemmän aikaa tehokkaille interventioille

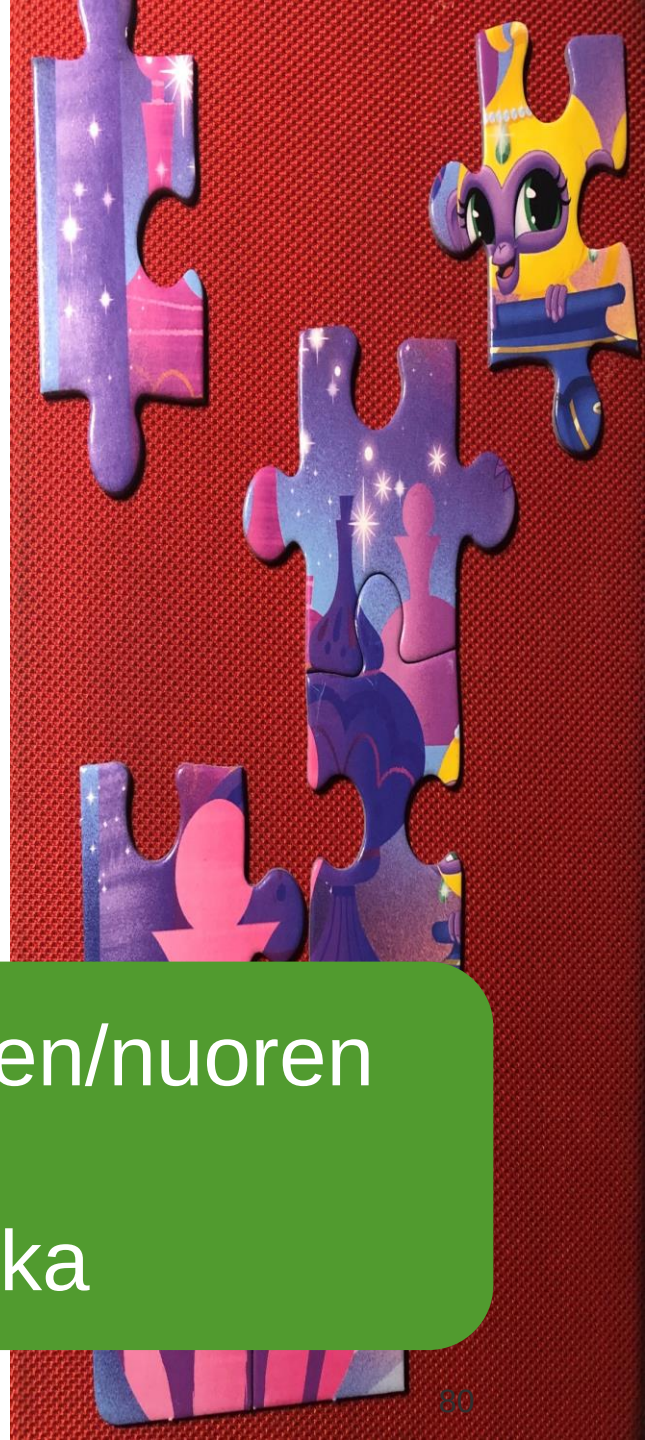

→ Sijoituksen pysyvyys on erittäin tärkeä lapsen/nuoren hyvinvoinnille

→ Kehittämisen varaa, peiliin katsomisen paikka

3. LYHYT SIJOITUSAIKA

- Puutteellinen hoitotulos
  - Ongelmia kasautunut vuosia, voiko pikahoito onnistua?
- Taloudelliset syyt? Lyhyen tähtäimen ajattelua!
- Liittyy myös myöhäiseen sijoitukseen – kun 18v täynnä, ls-laki voimaton

→ Sijoituksen pituus ei ole itseisarvo, mutta on edesvastuutonta olla tarjoamatta lapsille/nuorille riittävän intensiivistä hoitoa nuoruusiässä

→Varhainen puuttuminen on kaikilla mittareilla tehokkainta

4. SIJOITUS TEINI-IÄSSÄ

- Sijoituksen peruste useammin lapsen henkilökohtaiset ongelmat vs. perheen ongelma
- Myöhäinen sijoitus →
  - Ympäristön vaihdos: koulu, ystäväpiiri
  - Huono kiinnittyminen sijoituspaikkaan
  - Oppositioasenne, motivaatio-ongelmat
- Sijoitus nuoremmalla iällä on usein pidempi → enemmän aikaa korjaaville kokemuksille

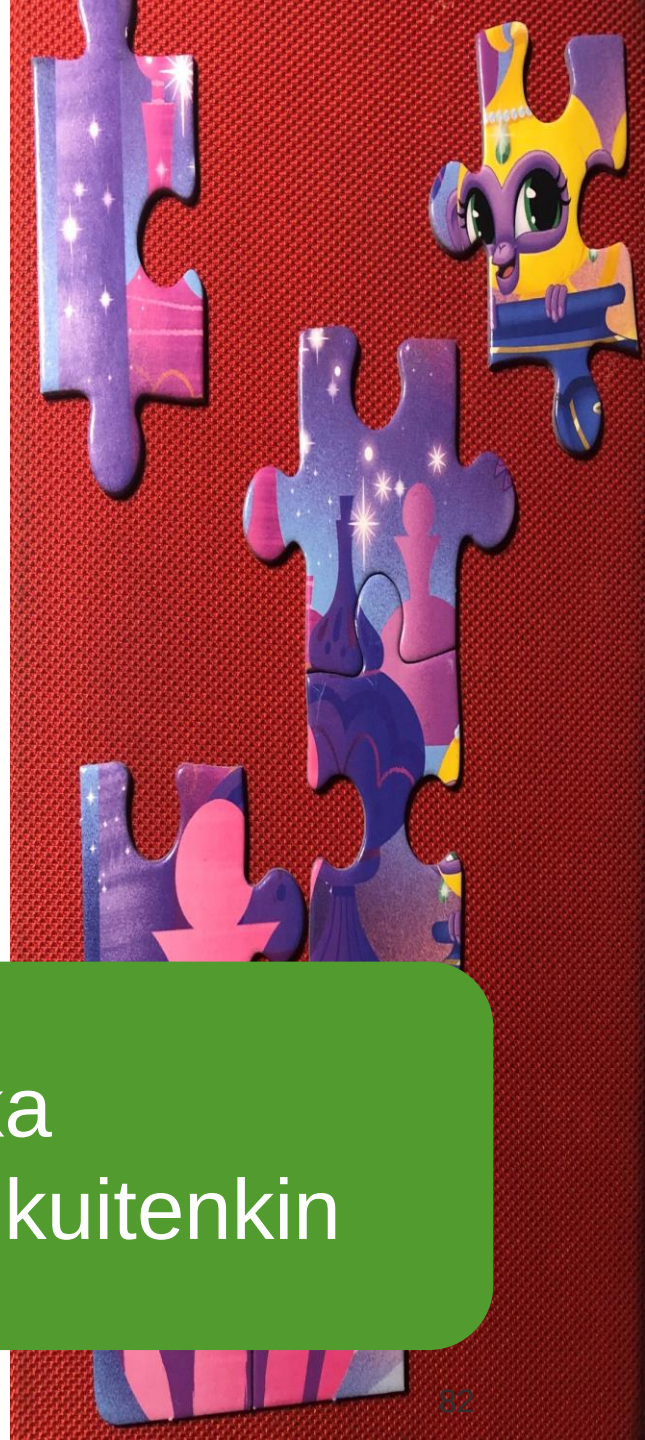

→ Tehokas hoito edellyttää riittäviä resursseja
→ Jälkihuollon merkitys on ensiarvoinen, koska reaalimaailmassa ”liian myöhään” –tilanteita kuitenkin aina tulee

5. MIESSUKUPUOLI

- Perusväestö: Suomessa F>M ero lukutaidossa OECD-maiden korkeimpia
- nähtävissä jo neljäsluokkalaisilla
- Peruskoulun päättötodistus: F>M kaikissa oppiaineissa

→ Pojat aliedustettuina lukiossa, yliedustettuja NEET

- kognitiivisissa taidoissa ei kuitenkaan esiinny oleellista sukupuolieroa ja myös Suomessa löytyy kouluja ja luokkia, joissa tätä eroa ei esiinny.

→ Tarvitaan lisää tutkimusta & tehokkaita toimenpiteitä.
→ Pojat: Asenteet? Opiskelutaidot?
→ Koulu: Opetusmenetelmät? Ryhmädynamiikka?
→ RUUTUAIKA?

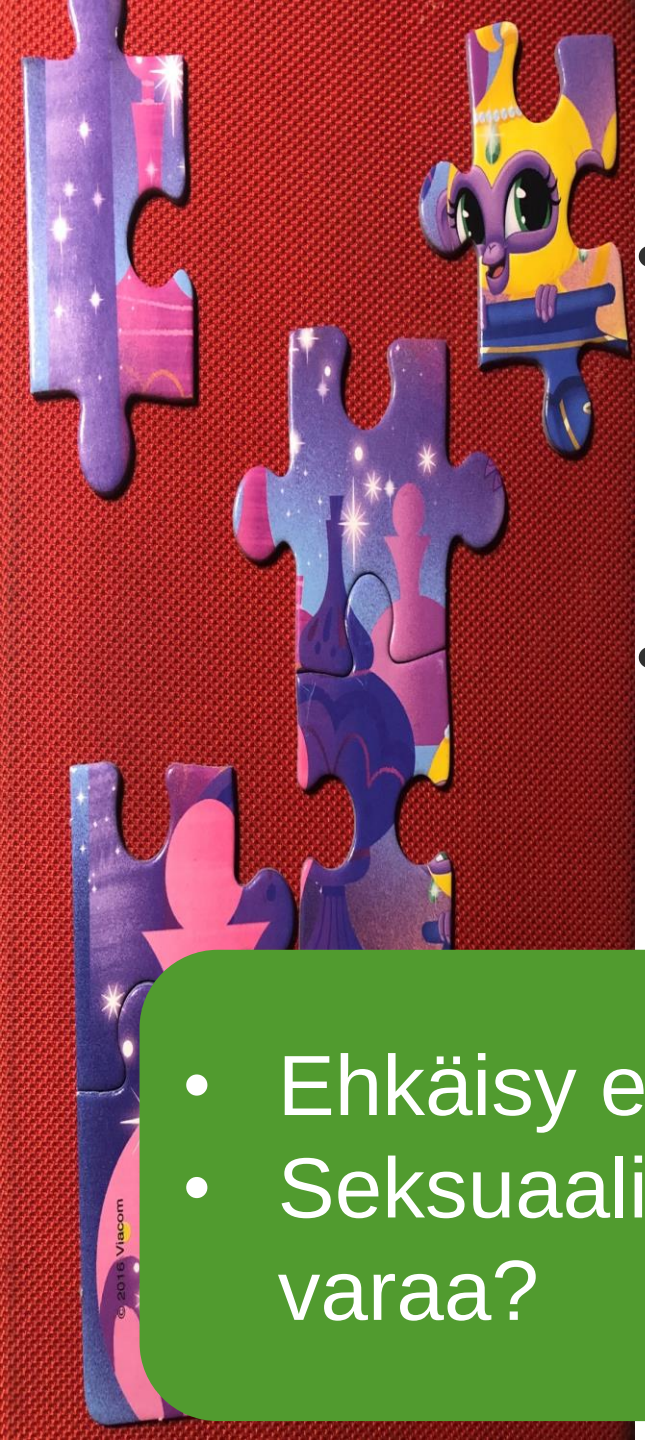

6. TEINIÄITIYS

- Nuorena äidiksi tuleminen korreloi
  - Abortit, keskenmenot, tupakointi raskausaikana
  - Matala koulutustaso
  - Matala SES
- Toisaalta joidenkin kohdalla selviytymisstrategia: keino muuttaa elämän suuntaa, ottaa vastuuta

- Ehkäisy ei saa olla kiinni tiedon tai rahan puutteesta
- Seksuaaliterveysvalistus on vaikea laji – kehittämisen varaa?

7. MIELENTERVEYSONGELMAT

- Opiskelijoiden yleisimpiä terveysongelmia
- MT-häiriöt syy 43% työkyvyttömyyseläkkeistä
- Varhainen puuttuminen paras tapa estää ongelmien kroonistuminen
- MT-palveluita tarvitaan kuitenkin joka tasolla

→ Riittävät resurssit & nopea vasteaika
→ Matalan kynnyksen palvelut
→Säännöllinen oireiden kartoitus
→ Tehokas hoito

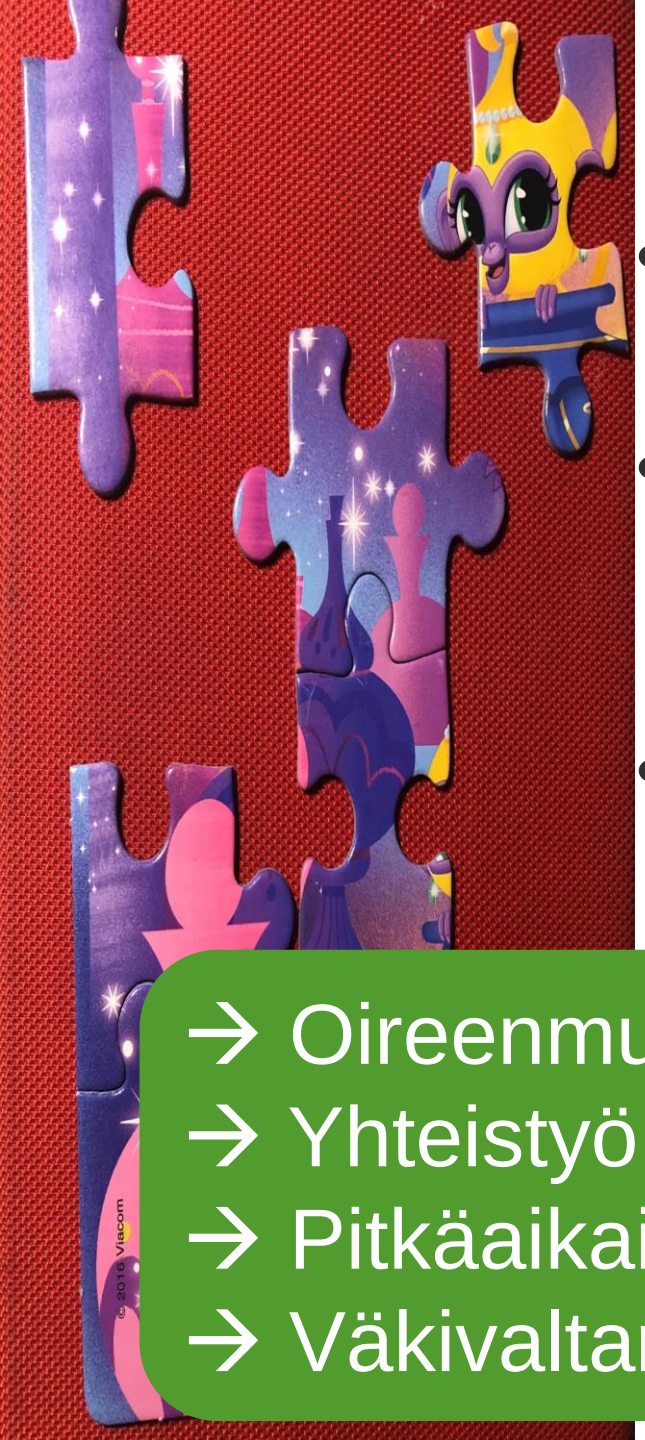

8. VAKAVAT KÄYTÖSONGELMAT

- ”Käytöshäiriö on lastenpsykiatrian tärkein haaste”
- mt-ongelmat, somaattisen terveyden ongelmat, koulutus+työ, perheongelmat, päihteet, rikollisuus…
- Subjektiivisen kärsimyksen lisäksi suuret kustannukset yhteiskunnalle

→ Oireenmukainen hoito
→ Yhteistyö eri alojen välillä sujuvammaksi
→ Pitkäaikainen hoitoon sitoutuminen (”omahoitaja”)
→ Väkivaltariskin kartoitus & kohdennetut interventiot

Take home –message 3:

Sijoitettujen nuorten lyhyt koulupolku on monitekijäinen ilmiö – meillä on jo olemassa tehokkaita vaikuttamiskeinoja

thl

Nuorisorikollisuus suomessa

- **Samaa tasoa kuin pohjoismaissa**
- **Vähemmän kuin EU-maissa kesKimäärin**
- **Jengiytyminen ei ole yleistä**
- **Henkirikollisuus harvinaista**

FINLAND
- väkiluku 5.5M
- EU jäsen
- Pohjoismaa

http://www.porttivapauteen.fi/tietoa/tietopankki/2457/nuorisorikollisuus

”

Politiikka verrattuna moniin muihin maihin: **Kuntoutus> rankaisu**

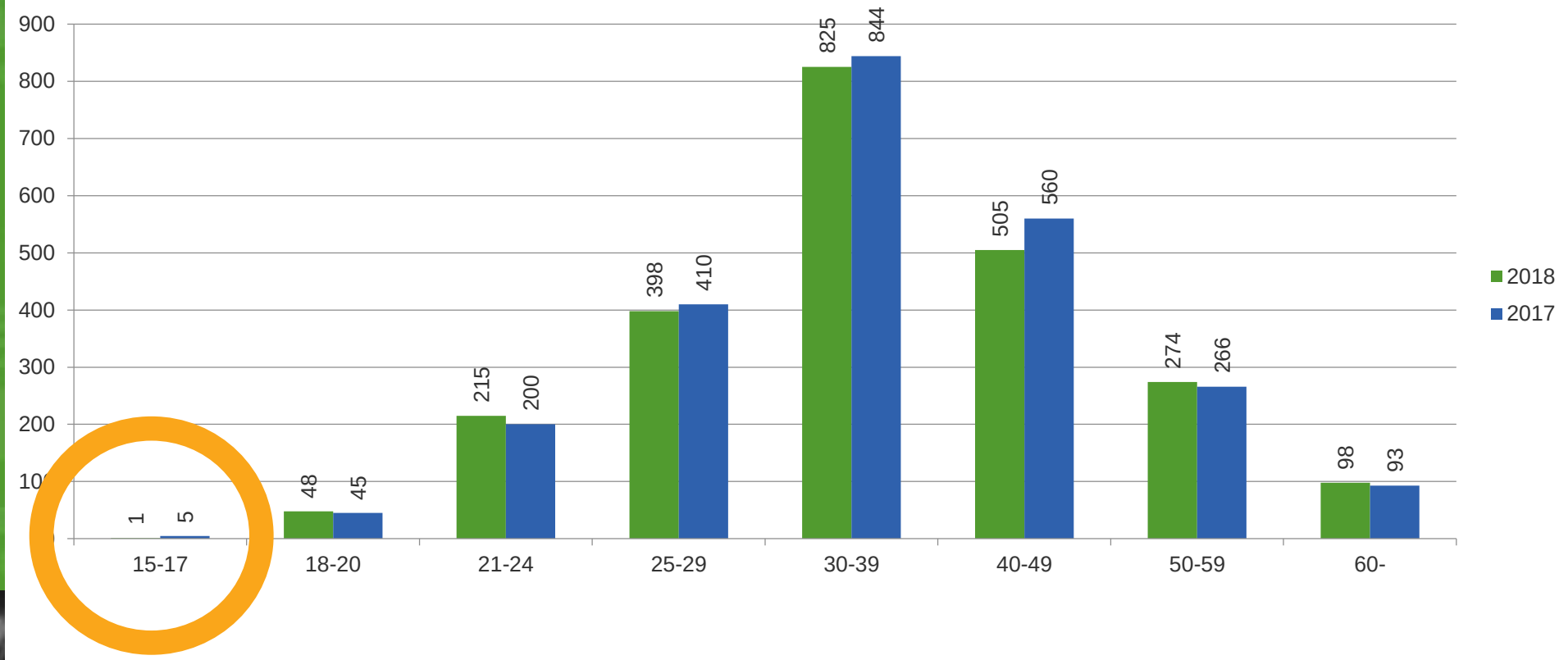

Vankien ikä 2017-2018

- ”Kujan pää”
- Vaikeasti käytösoireilevat nuoret
- Lastensuojelun osa (→18v), ei oikeuslaitoksen
- Kodin ulkopuolinen sijoitus & peruskoulutus

koulukoti

Sijoituksen syyt

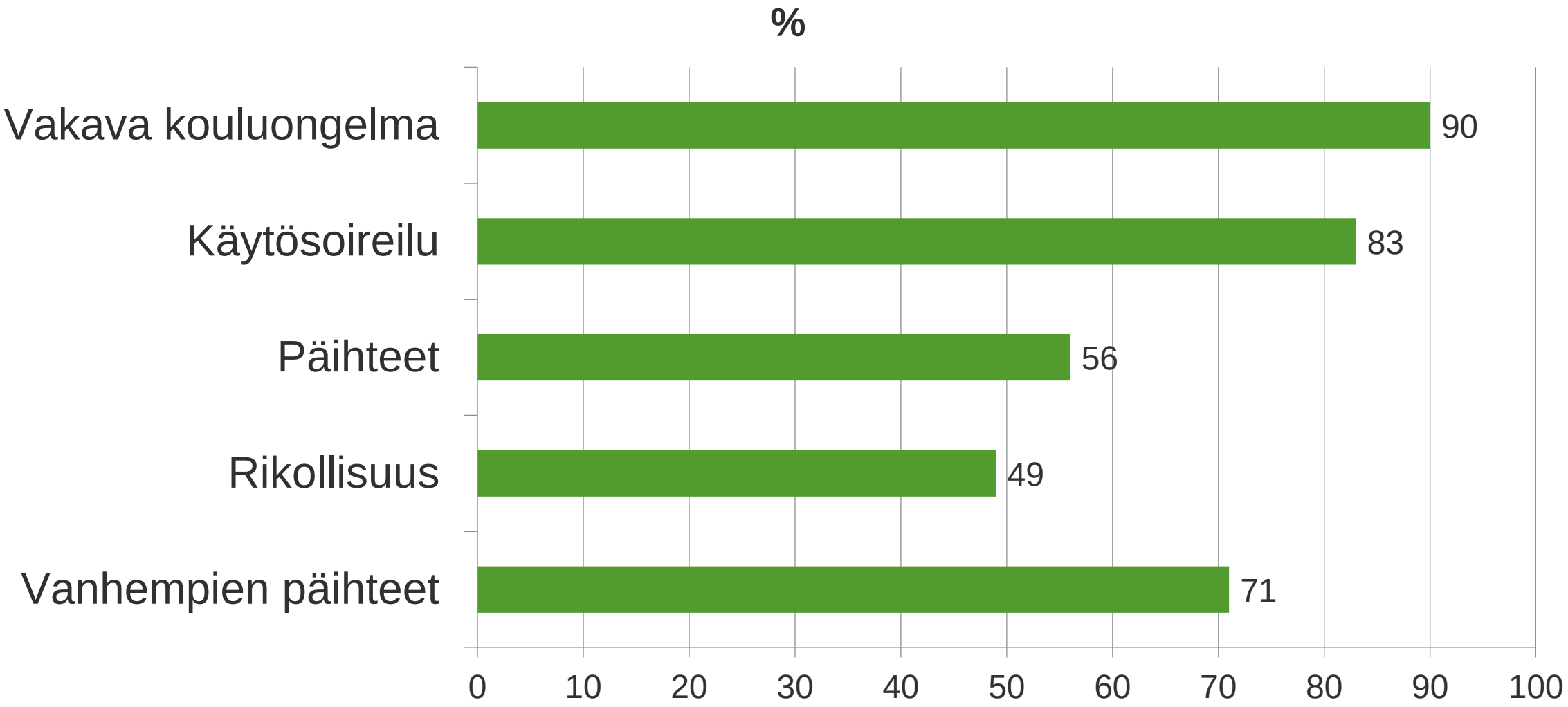

Kitinoja. M (2005). *Kujan päässä koulukoti*

Koulukoti tarjoaa…

- Kuntoutus > rankaisu
- Asuminen perheenomaisessa ympäristössä, yhteiset ateriat, harrastukset, retket
- Peruskoulun päättötodistus 100% + 2.asteen koulutuksen tuki
- Terveydenhuoltopalvelut
- Mielenterveyspalvelut
- Yhteistyö sos-sektorin kanssa

picture: http://www.valtionkoulukodit.fi/assets/vkk-tiivistelmaraportti-2018.pdf

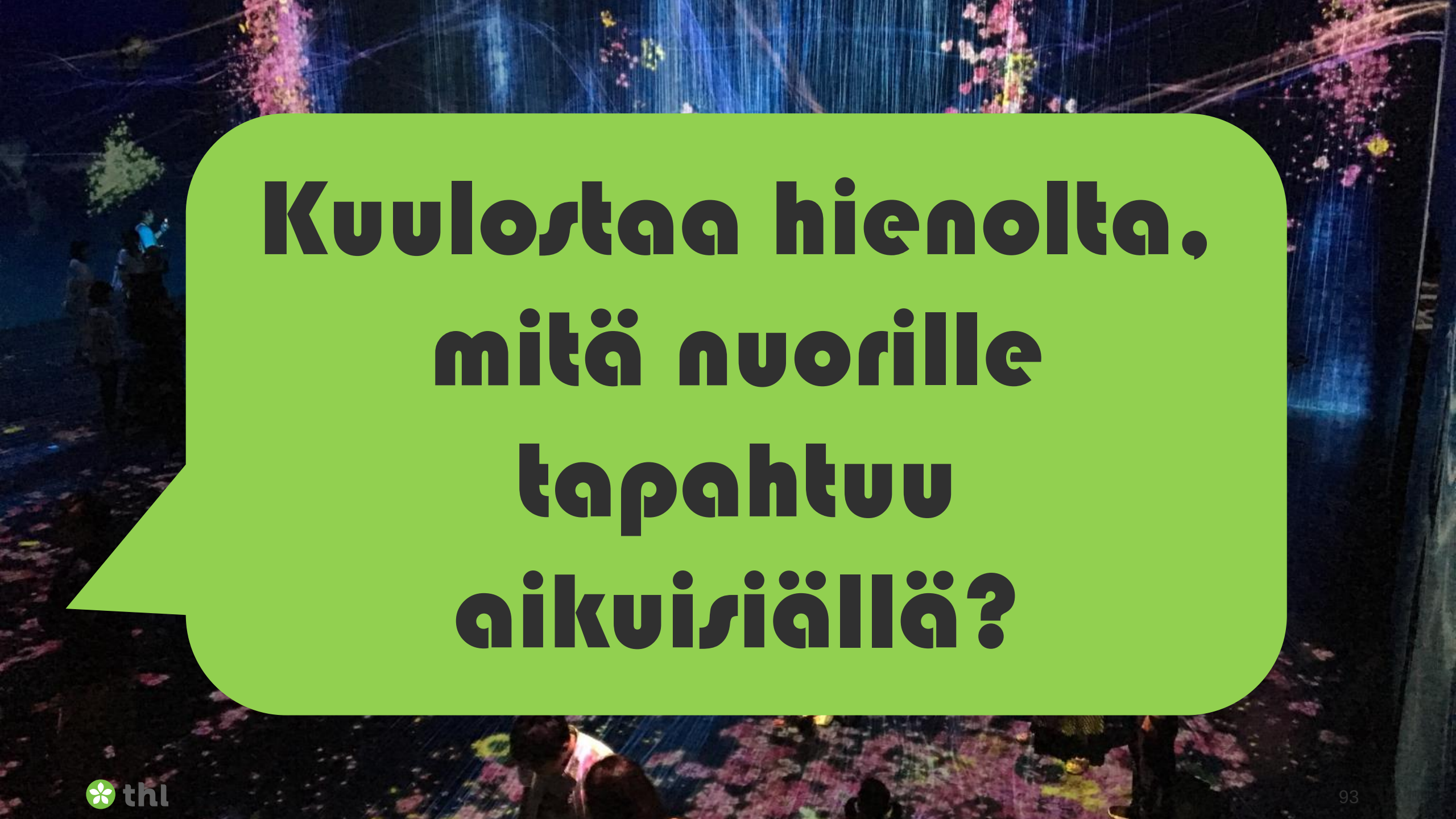
Kuulostaa hienolta, mitä nuorille tapahtuu aikuisiällä?

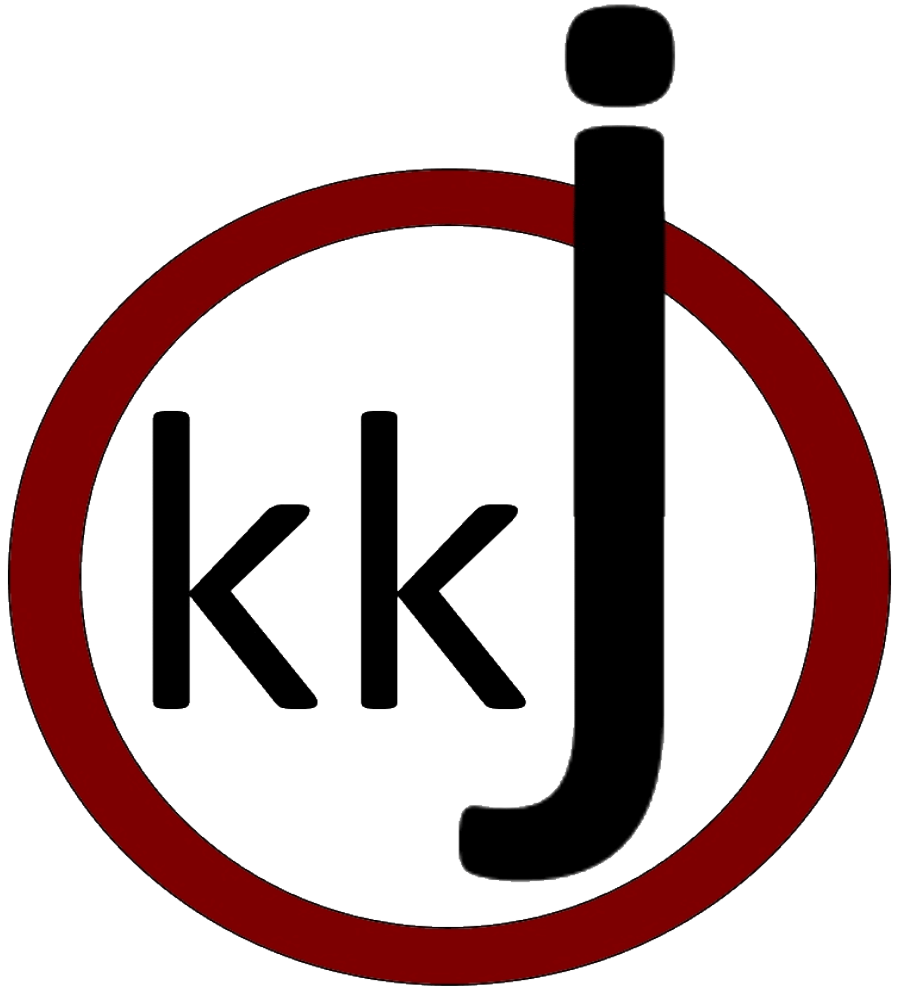

Koulukodin jälkeen – tutkimus (KKJ)

- PI Marko Manninen (THL) 2011→
- Heli Talaslampi (HY/THL), Janette Niiranen (THL), Mikko Aaltonen (KRIMO), Jaana Suvisaari (THL), Mika Gissler (THL), datamanager Marjut Grainger (THL)
- Useita kv-julkaisuja & opinnäytetöitä

KOULUKOTIIN SIJOITETTUJEN KOULUTTAUTUMINEN

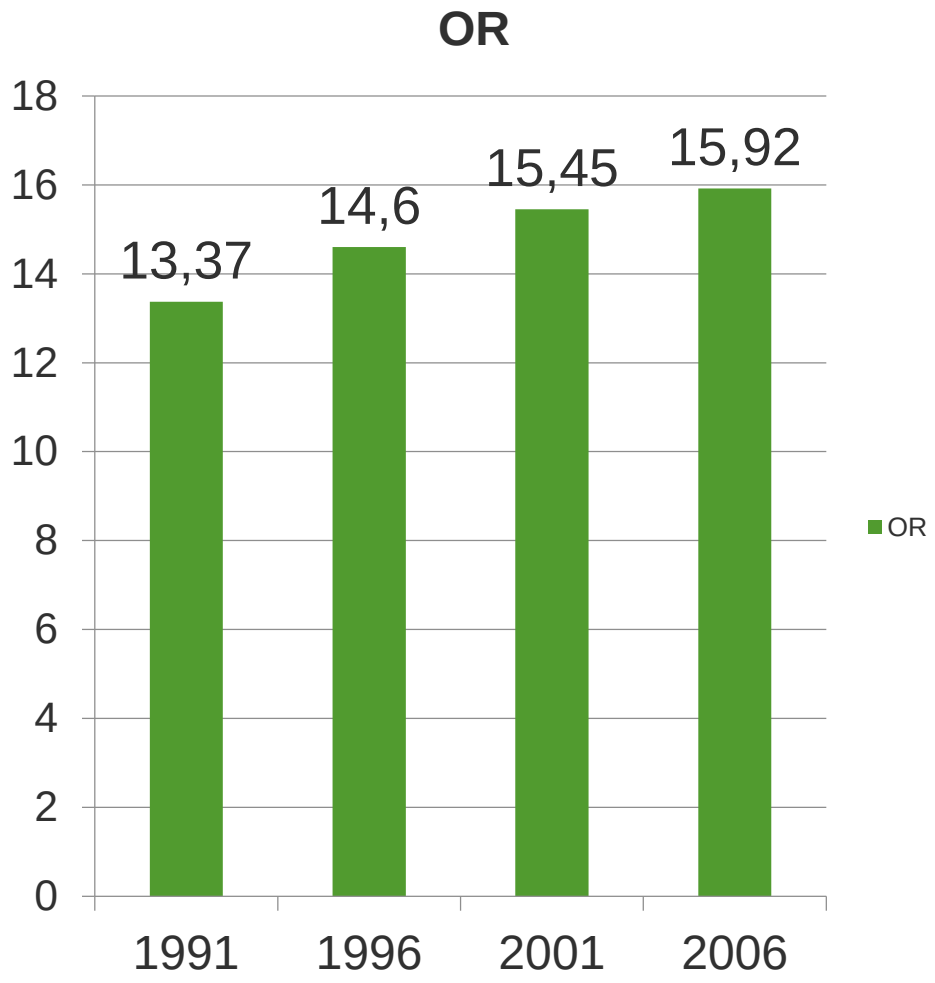

- KK: **77% pelkkä perusasteen koulutus (15x riski)**

Riskitekijöitä

- Päihdediagnoosi
- 4 tai useampia sijoituksia
- Puutteellinen jälkihuolto

- MT-ongelmat eivät ennusta (!)

Talaslampi et al. (2019). The factors that contribute educational outcomes of adolescents placed in care due to severe behavioral problems. Children and Youth Services Review.

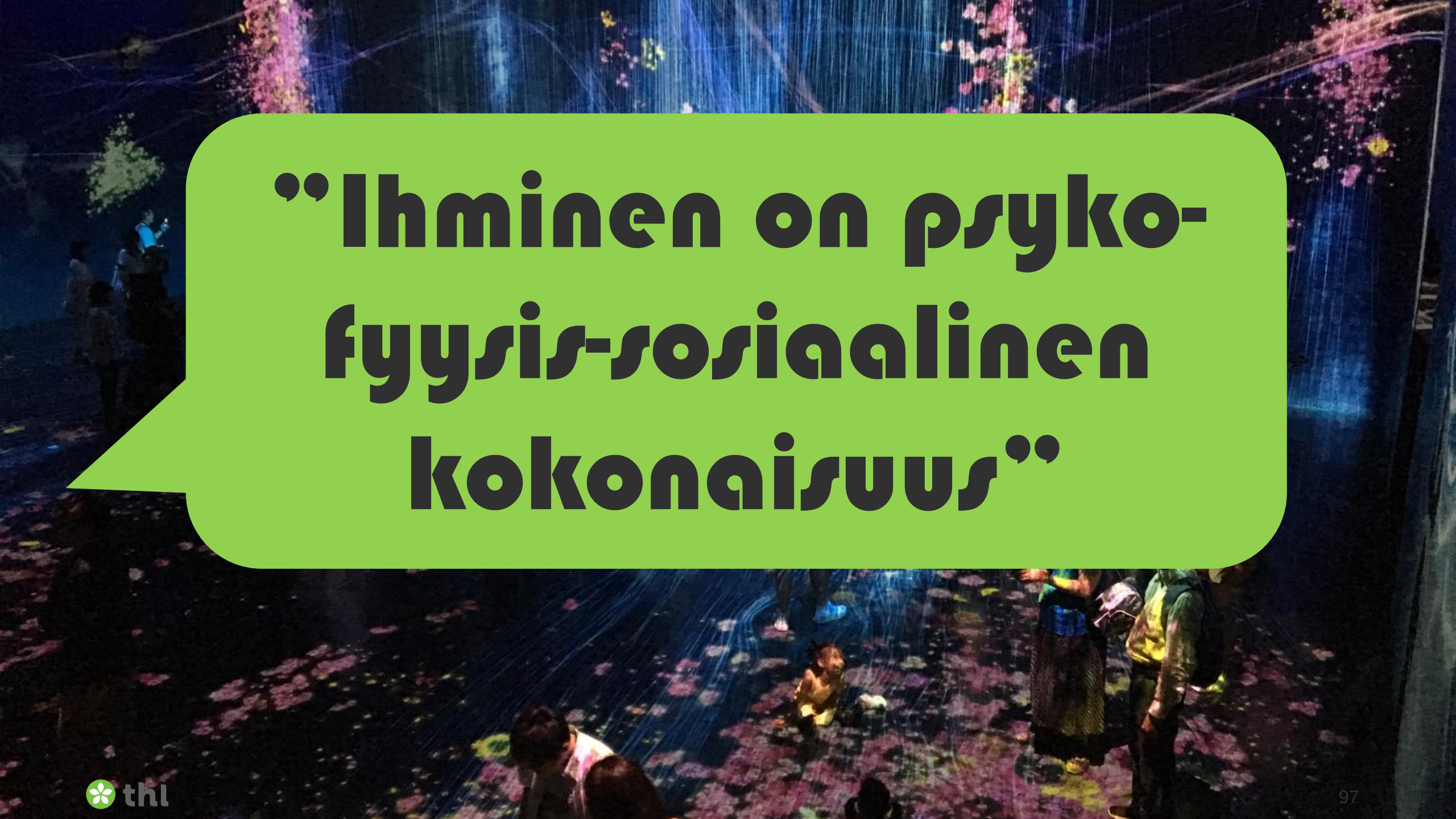
”Ihminen on psyko-
fyysis-sosiaalinen
kokonaisuus”

Koulusuoriutuminen, oppilaan ja koulun vuorovaikutus
Ympäristö: ystäväpiiri, roolimallit, rikollisuus & päihteet
Henkilökohtaiset ominaisuudet: temperamentti, IQ, mahdolliset erityisvaikeudet
Yhteiskunta: arvot, stabiilisuus, mahdollisuudet koulutukseen
Koti: kasvatustaidot, vanhempien väliset suhteet
Koti: turvallisuus, stressi, ravinto, lepomahdollisuus
Koti: arvot, asenteet koulutusta kohtaan

KUOLLEISUUS

- 7x riski
- Päihteet 24x, IM 7x
- M/F 2x

LISÄÄNTYMIS-TERVEYS

- Tupakointi
- Abortit

RIKOLLISUUS

- 2/3 tuomio →13x
- ½ väkivaltarikos →18x

MT-ONGELMAT

- Mikä tahansa dg 12x (4-42x)
- Skitsofrenia 8x

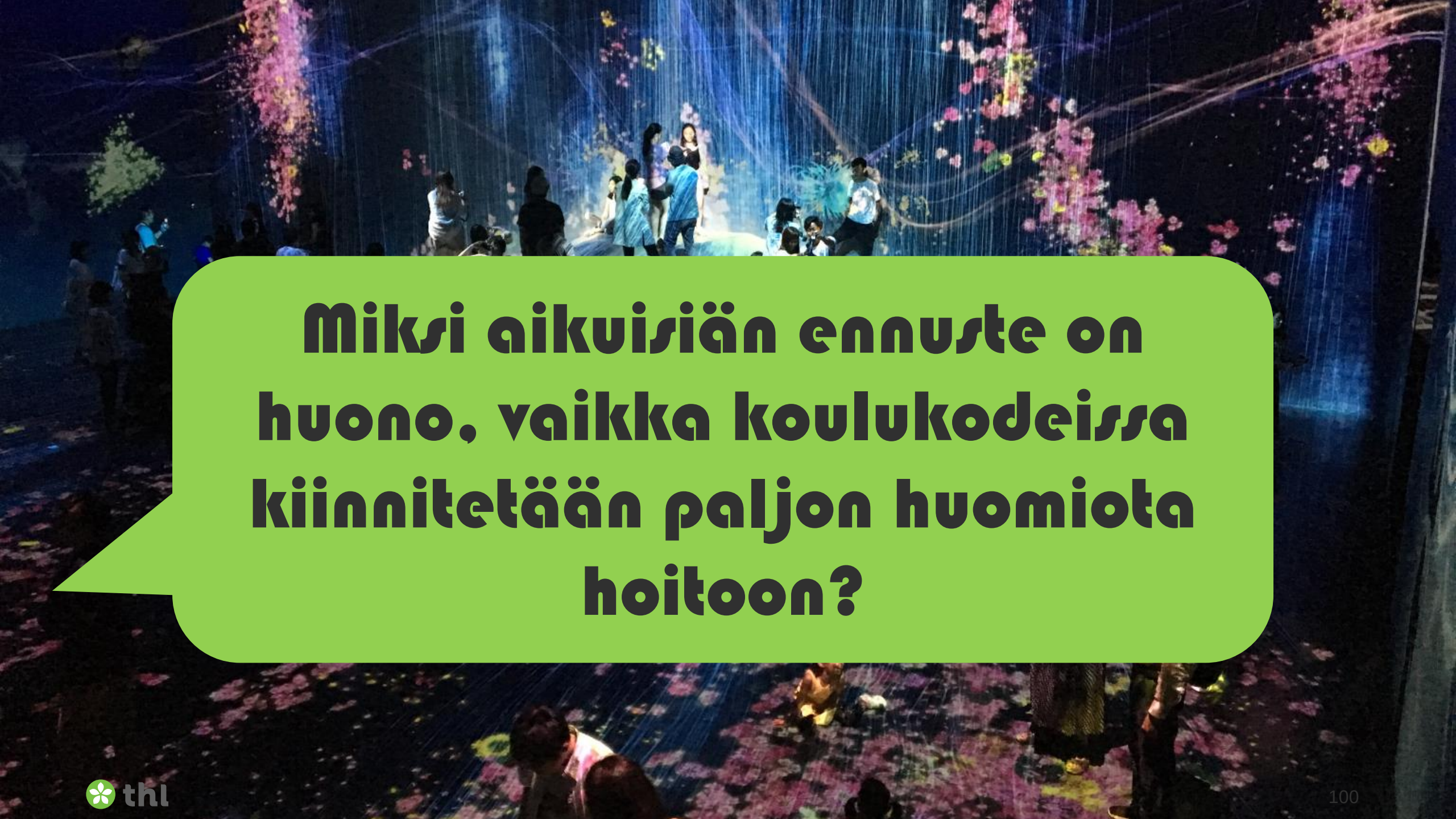
Miksi aikuisiän ennuste on huono, vaikka koulukodeissa kiinnitetään paljon huomiota hoitoon?

- Aleksitymia = vaikeus tunnistaa ja prosessoida tunteita, ulkokohtainen ajattelu
- Monella kk-nuorella kliinisesti merkitsevää oireilua **M/F 14% / 33% (vs 7% / 10%%)**
- Korreloi mm. masennus, somatisaatio, aggressiivinen käyttäytyminen

- VIQ<PIQ suoriutumisprofiili yleinen
- Niukka sanavarasto, kielellinen ymmärtäminen,
- Heikko sanallinen suoriutuminen ennustaa kk-ryhmässä tulevaa rikollisuutta (!)

Manninen et al. (2013). Low verbal ability predicts later violence in adolescent boys with serious conduct problems. Nordic Journal of Psychiatry, 67(5) 289-297
Manninen et al. (2011). Alexithymia is common among adolescents with severe disruptive behavior Journal of Nervous and Mental Disease (2011) 199(7) 506-509

KKJ-yksilötutkimushaastattelut: Psykologi/psykiatri/terapeuttitapaamiset

”ajanhukkaa, no pääsi pois tunneilta ja röökille

”tylsää…ei oikein sovi nuorelle miehelle”

”pakottivat syömään lääkkeitä ja käymään terapiassa…en käynyt tosissani”

”lääkitystä annettiin liikaa”

”mulle ei oo ikinä puhuminen ja istuminen toiminut”

Mikael Gabriel

- Suosittu helsinkiläinen

muusikko, s. 1990

- Sijoitettiin lastenkotiin 14-v
- Lastensuojelusta: *”Lastensuojelu ei toimi, koska siellä on töissä ihan vääräntyyppisiä ihmisiä.* ***Siellä pitäisi olla lapsista välittäviä ihmisiä, jotka ovat käytännöllisiä ja ymmärtävät oikeaa elämää. Sen sijaan siellä on vanhoja haaskoja, jotka ovat todellisuudesta vieraantuneita ja työhönsä kyllästyneitä****.”*

Mitä siis pitäisi tehdä toisin?

Mielenterveysongelmat & palvelut
Motivaatio
Ympäristö: ystäväpiiri, roolimallit, alakulttuuri, rikollisuus & päihteet
Arjen taidot, ravinto, unirytmi, muu itsestä huolehtiminen
Yhteiskunnan arvot vs omat arvot, media, stigma
Koti: turvallisuus, stressi, ravinto, lepomahdollisuus

Resilienssi: rikollisuudelta suojaavat tekijät

- Kognitiivinen kyvykkyys[1]
  - Kielellinen, muistisuoriutuminen, tarkkaavuuden ylläpito
- Hyvä asumistilanne, vähäinen ympäristön rikollisuus[1]
- Lapsikeskeinen kasvatus[2]
- Isän kanssa vapaa-ajan vietto
- Oma prososiaalinen käytös[2]
- Hyvä tunneimpulssien hallinta[2]
- Rikostyypeittäin
  - Väkivalta: **koulusuoriutuminen**, äidin ikä+, kaverisuhteet[2]
  - Vakavat omaisuusrikokset: matala psykopatiataso, **koulusuoriutuminen**, vanhempien sinnikäs ohjaus[2]

Loeber (2007): *Do cognitive, physiological and psychological risk and promotive factors predict desistance from delinquency in males?*
Kokko (2000): *Aggression in childhood and long-term unemployment in adulthood*

TOIMIJUUS 1/2

(Janette Niiranen 2019, artikkeli alustavasti hyväksytty Qualitative Psychology)

2

- Hyvin aikuisiällä pärjäävien KK-taustaisten haastatteluaineisto (N=30)
- Kolme erilaista kehityspolkua hyvään pärjäämiseen:

1. Sopeutuva
2. Itsenäinen
3. Vastustava toimija

- **Koulukotisijoituksen aikana: prinsiipin löytäminen**

TOIMIJUUS 2/2

Kaksi tärkeää toimijuuden muotoa:

2

1. Elämänkulullinen toimijuus: uskomus ja kyky oman elämän pitkäkestoiseen ohjaamiseen
2. Koulukodin jälkeinen toimijuus: kyky pärjätä itsenäisesti sekä laittaa rajat haitallisille ihmissuhteille sekä omalle päihteidenkäytölle

Rikos ja rangaistus –projekti Vuorela kk 2018

- **Taiteen metaforinen suoja**
- **Tunteiden käsittely**

- **”Rohkeutta ja heittäytymistä”**
- ”Erilaista laitosarkeen”
- ”Alussa olin ujo, **rohkaisun myötä ylitin itseni**”
- ”Tuntu, että on tehny oikeesti jotain”
- ”**Opin itsestäni jotain lisää**, jota en ole aiemmin suostunut tekemään”
- ”Voi avata monenlaisia lukkoja, **vähän kuin terapiaa**”

- **Arvosana pajalle 8-10 (!)**
- **Jokainen osallistunut nuori suosittelee pajatoimintaan osallistumista muille**

VR: Virtuaalitodellisuus

- VR –ympäristö on hyvä väline haastavien tilanteiden harjoitteluun
  - mm. fobiat, sosiaalinen ahdistuneisuus, paranoia, PTSD
- Motivaatio, immersio, “konkretia”
- Tilanteiden tulkinta
- Impulssikontrolli
- Etenkin pojille potentiaalisesti kiinnostava väline

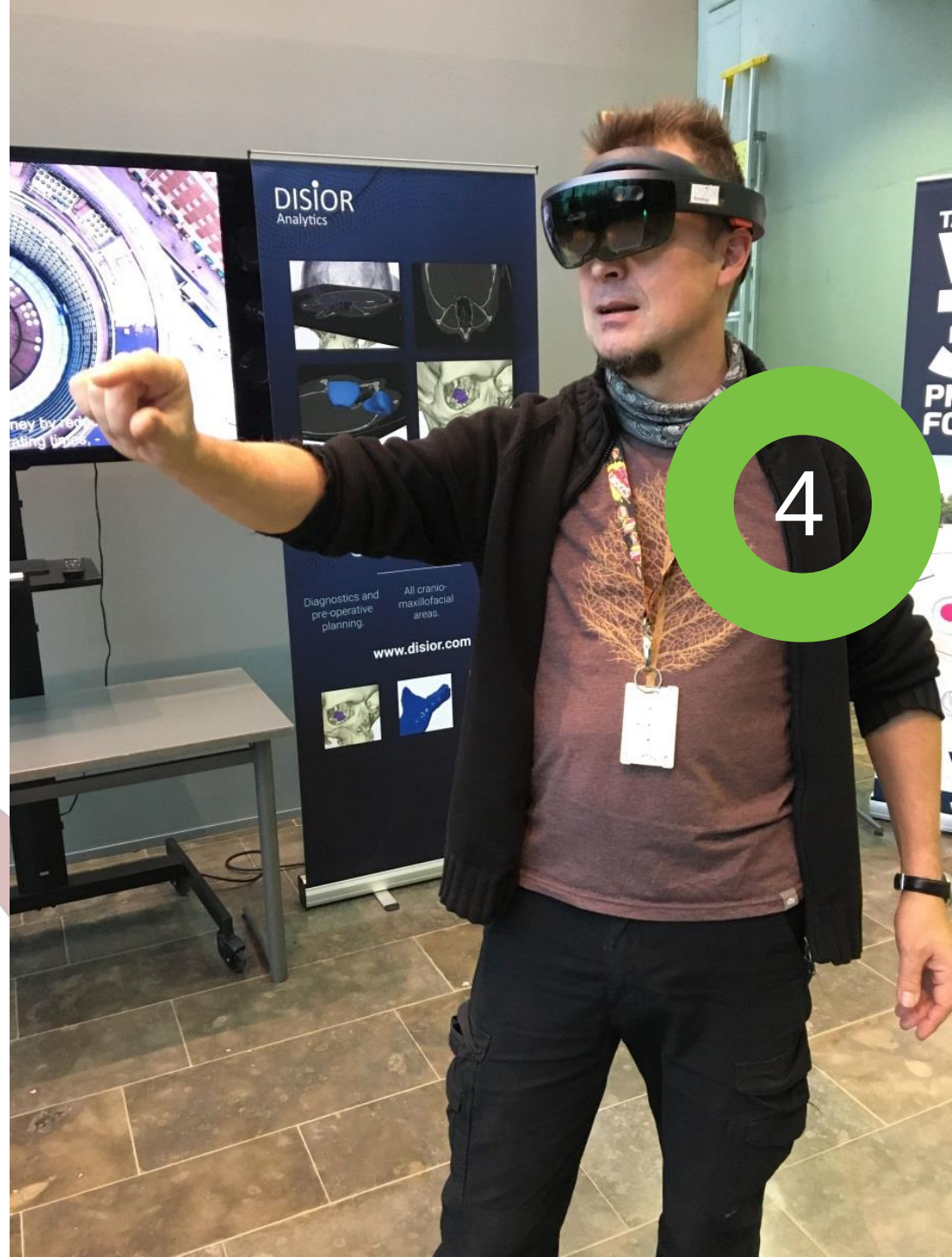

Miyahira (2010): *Use of immersive virtual reality for treating anger.*

thl

Take home –message 4:

Jokainen nuori on yksilö, tehokas hoito edellyttää monen tyyppisiä hoitokeinoja. Perinteinen psykoterapia ei toimi kaikille.

thl

NÄYTTÖÖN PERUSTUVA TYÖTAPA – KOLME JALKAA

Asiakkaan toiveet ja tarpeet

Tutkimusnäyttö

Työntekijän ammattitaito ja kokemus

HYVÄN TUTKIMUS-PERUSTAISEN HOIDON VIISIAPILA

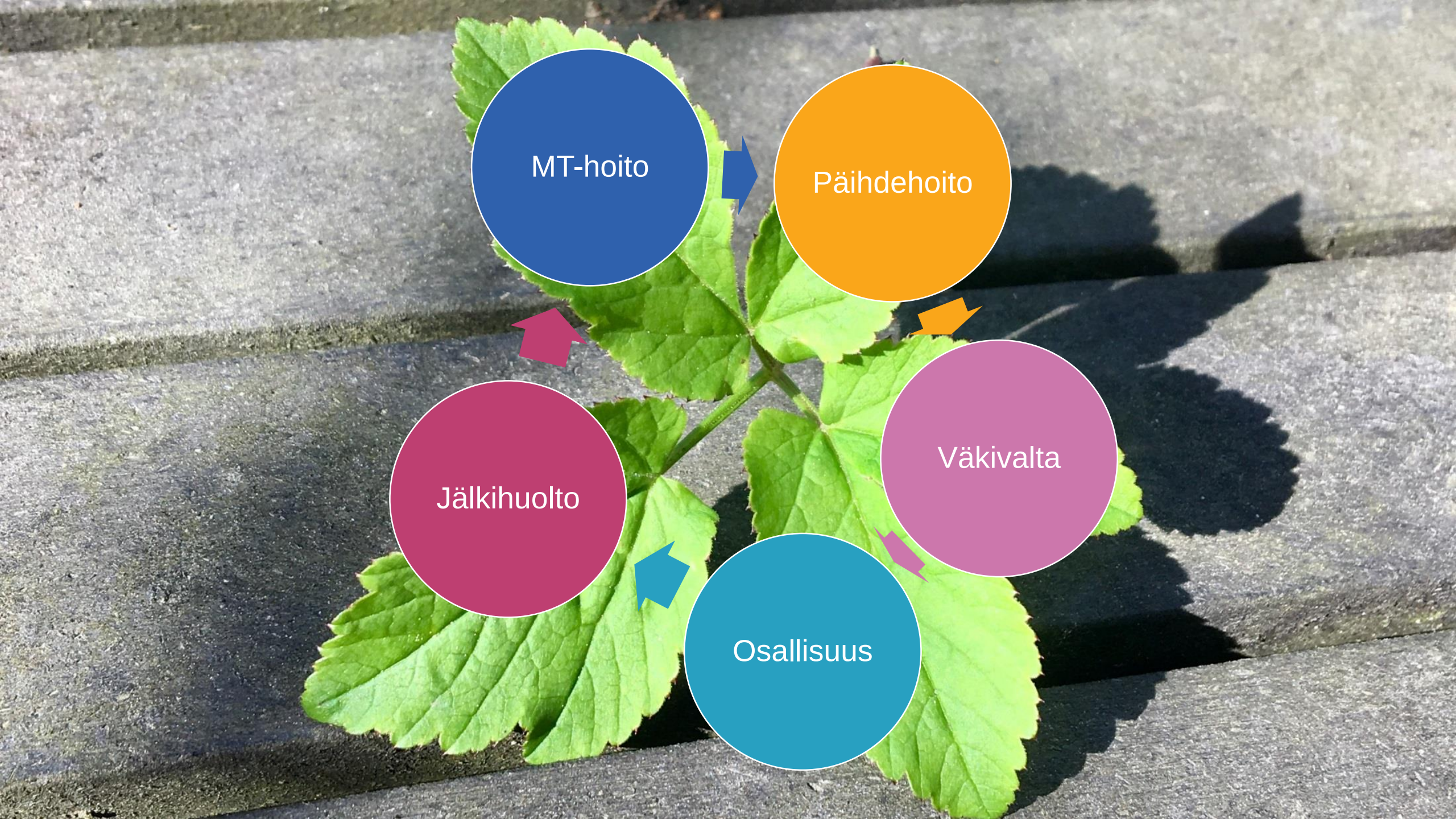
MT-hoito
Päihdehoito
Väkivalta
Osallisuus
Jälkihuolto

MT-hoito | Päihteet | Väkivalta | Osallisuus | Jälkihuolto

- Standardoitu oirekartoitus ja seuranta
- Aktiivinen hoidon tarjoaminen
- Matala kynnys
- Neuropsykologinen osaaminen / VIQ
- Tunteiden käsittely
- Yksilöllinen terapiamuoto
- Konkretia

MT-hoito | **Päihteet** | Väkivalta | Osallisuus | Jälkihuolto

- Varhainen puuttuminen
- Luotettava seuranta
- Seulat
- Evidence-based hoitomalli
- Pitkäjänteisyys
- Tarpeen sekä kk-aikana että jälkihuollossa

MT-hoito | Päihteet | **Väkivalta** | Osallisuus | Jälkihuolto

- Systemaattinen riskiarvio
- Strukturoidut tutkimusmenetelmät
- Seuranta
- Yksilölliset hoitomuodot
- Uuden teknologian hyödyntäminen: appsit, VR

MT-hoito | Päihteet | Väkivalta | **Osallisuus** | Jälkihuolto

- Läpinäkyvät prosessit
- Oikeudenmukaisuus ja ennustettavuus
- Yksityisyys, arvokkuuden kokemus
- Harrastukset, kulttuuri laajemmin
- Positiivinen uutisointi, roolimallit
- Kiinnittyminen yhteiskuntaan

MT-hoito | Päihteet | Väkivalta | Osallisuus | **Jälkihuolto**

- Valmistautuminen aloitetaan ajoissa
- Riittävän pitkä kesto (→ 25v)
- Kiinnittymiseen panostaminen
- Kokemusasiantuntijat, tutut työntekijät
- Käytännön taidot
- Opintojen ja työllistymisen tukeminen
- Järjestävällä taholla riittävä osaaminen

YHTEISIÄ TEKIJÖITÄ KAIKILLE OSA-ALUEILLE

- **Tehokkaaksi todistetut menetelmät**
- **Ammattitaitoinen henkilökunta**
- **Riittävät resurssit**
- **Pitkäjänteisyys**
- **Palkinto > rankaisu**

Kustannuksista

• Perustoimeentulo 40 v	750 000 €[1]
• mahdolliset sosiaalietuudet	?
• Kansantulon menetys: verot&työpanos	700 000 €[2]
• Vankeinhoito per vanki per vuosi	75 000 €[3]
• Poliisi, oikeuslaitos	?
• Vahinkojen korvaaminen	?
• Uhrien kustannukset	?
• Mielenterveyspalvelut, vaativa osastohoito	700 € / vrk[4]
• EHO-osastohoito	700 € / vrk
• somaattinen terveydenhuolto	?

SUMMA PER SYRJÄYTYNYT, RIKOSTELEVA NUORI >2 M€

1. TEM raportteja 8/2012; 2. VTV 146/2007; 3. Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2011; 4. Terveyden- ja sosiaalihuollon yksikkökustannukset Suomessa vuonna 2011

Kiitos!

LOUNAS
klo 12.00-13.00